

SIIPIRIKKO 3/92

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Miettinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Jukka Matero Kaislakatu 10 B 15 80130 Joensuu

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki 82180 Huhtilampi puh koti 79418
työ 201337

Muut hallituksen jäsenet: Hannu Huuskonen ja Päivi Kiiskinen
Karjamäentie 12 D 42 80230 Joensuu puh 137010, Kimmo Koskela
Iksenvaara 80260 Joensuu puh 33397, Rauno Nivanaho Hyväriläntie 13
80260 Joensuu puh 137 277

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen 81235 Lehtoi puh 711865 (vastaava
toimittaja), Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80160 Joensuu puh 821482

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1992 on 50 mk (opis-
kelijat, alle 25 v. 35 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1992 50 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu.

Kansi Karrikukko (Valokuvannut Hannu Eskonen)

SISÄLLYSLUETTELO

Kevätmuutto 1991 Pohjois-Karjalassa: Markku Halonen ja Harri Kontkanen	67
Syysmuutto 1991 Pohjois-Karjalassa: Harri Kontkanen, Jarno Sormunen ja Mauri Leivo	80

Sivu

KEVÄTMUUTTO 1991 POHJOIS-KARJALASSA

Markku Halonen & Harri Kontkanen

Muuttokatsauksen kasanneiden henkilöiden nimikirjo: päämuuton, pedot ja kevään vaelluslinnut kokosi Markku Halonen, sekä arttikan ja isot linnut sävelsi Harri Kontkanen. Juuan lintuharrastajien havainnot kokosi Hannu Lehtoranta, Lieksan havainnot ilmoitti Esko Lappi, kiitokset heille sekä kaikille oman lomakkeen posttiin kuskanneille.

Havainnoijat: Juuan lintuharrastajat: Hannu Lehtoranta = HL, Aila Lehtoranta, Jouni Lehtoranta, Jukka Lehtoranta, Jari Halonen = JH, Henna Halonen, Lieksa: Esko Lappi = ELp, Sami Korhonen = SK, Keijo Nuutinen ja Erwin Tuppurainen, - Markku Halonen = MH, Petri Hottola = PH, Hannu Huuskonen, Sirpa Hämäläinen, Harri Hölttä, Tuomas Immonen = TI, Vesa Jouhki = VJ, Matti Kapanen, Lauri Karttunen = LK, Ari Kokkonen = AK, Jari Kontiokorpi = JKO, Harri Kontkanen = HK, Harri Kämäräinen = HKä, Esa Laaninen = EL, Mauri Leivo = ML, Kalle Leivo = KL, Paavo Liimatta = PL, Veikko Makkonen = VM, Kimmo Martiskainen = KM, Juha Miettinen = JM, Pertti Mähönen = PM, Toki Nevalainen = TN, Petri Palviainen = PP, Alpo Parkkonen = APa, Ari Parviainen = AP, Hannu ja Matti Piironen = H&MP, Jouni Pursiainen, Heikki Pönkkä = HP, Kauko Rouhiainen = KR, Hannu Räsänen, Andreas Siivonen = AS, Jarno Sormunen = JS, Risto Sulkava = RS, Juha Valtanen = JV, Antti Vänskä = AV ja Pentti Zetterberg = PZ.

Lyhenteet: m = muuttava, esim 456/9a m = 456 muuttavaa yhdeksässä parvessa, p = paikallinen, ä = äännelevä, 2/1 = 2 koirasta ja 1 naaras

Kevään säätila (keskiarvot) LIEKSA, Lampela

	Lämpötila		Sademäärä	
	1990	1931-60	1990	1931-60
maaliskuu	-5,8	-6,9	23	23
huhtikuu	+1,6	+0,6	33	33
toukokuu		+7,1		42
kesäkuu		+13,3		67

Fenologisesti aikaiset havainnot:

Alleiviivaus = sivuva saapumisennätys

Haapana	4.4.	1/p	Eno Ahveninen	(HK,AP)
Uivelo	10.4.	1p	Out Sysmäjärvi	(AV)
<u>Tundrahamhi</u>	12.4.	5p	Lip	(AV)
<u>Ruskosuohaukka</u>	10.4.	1	Out Sysmäjärvi	(AV)
Sinisuohaukka	6.4.	1	Out	(AV)
Kalasaäski	4.4.	1m	Joe Höylas	(TI)
Kapustarinta	4.4.	1	Lip	(AV)
Taivaanvuohi	6.4.	3p	Kit Kiteenlahti	(HK,AP,PM)

Metsäviklo	8.4.	1	Lip	(AV)
Valkoviklo	13.4.	1m	Vär Sääperi	(HK,AP,MH)
"	14.4.	1m	Lie Jamali	(ET)
Peukaloinen	1.4.	1p	Eno Rahkeenniemi	(JP)
Järripeippo	28.3.	1	Kit	?
Laulurastas	6.4.	1	Joe	?
Pensassirkkalintu	17.5.	1ä	Rää Rasivaara	(MH ym.)
Tiltalti	7.4.	1p	Nur Jänislehto	(JV)
Rautiainen	5.4.	1	Lip	(AV)
Lapinkirvinen	26.4.	1	Vär Sääperi	(PH)
Pohjansirkku	15.4.	1	Joe	(PZ)

PÄÄMUUTTO KEVÄÄLLÄ 1991

Kevään ensimmäinen leuto eteläinen tuulahdus kävi 23.2., ja silloin näyttäytyikin heti eka muuttolintu, **harmaalokki** Joensuussa (EL). Tämän jälkeen säät pysyivät melko mukavina, ja heti maaliskuun puolelle päästyä alkoi myös muitakin muuttolintuja lipua maakuntaamme. Joitakin vesiaisiä uiskenteli harvoilla sulapaikoilla ja **mustavarikset** raakkuivat varisparvissa. Maaliskuu sujuikin loppuun asti ilman seti kummempia yllätyksiä; ajankohdalle tyypilliset lajit olivat tulleet, mutta yksilömäärät pysyivät pieninä, kiitos yöpakkasten. Etelä-Suomessa oli tietysti jo täysi kevät meneillään, toisin kuin täällä susirajalla.

Mustavariksia räakyi jo melko mukavasti maaliskuun puolella, mutta päämuutto oli heti huhtikuun alussa. Joensuun Karsikon ja Pielisjoen rantamaastot olivat 'mannevaristen' suosiossa, sillä siellä käkäili 1.4. 30 ja 2.4. peräti 70 yksilöä. Maakunnan pahaa lumitilannetta ja vihmerää viimaa olivat tulleet ihmettelemään myös 4.4. Joe Repokalliossa läpsytelleet 25 ja Pyh Mulossa luimistelleet 30 mustafrakkia (MH). Tämän suuruiset mustavarisparvet olivat huhtikuun alussa hyvin yleisiä. Hetikohta linnut kuitenkin jättivät Karjalan taakseen, eikä niitä enää näkynyt kuin vähän.

Aivan maaliskuun viimepäivinä muuttajia lipui mukavasti näillekin leveyksille, esimerkiksi 30.3. hyrräili Kit Päätyeellä 40 **pulmusta**, Kiteenjävällä 7 **naurulokkia** ja Hyypiissä 10 **telkää** (VM,APa). Huhtikuun alkupäivien todella masentava sumusää ei juuri muuttoa piristänyt, vaan pikemminkin pysäytti sen. Ainoana väripiikkuna leijaili Joe Repokalliolla 3.4. 40 **kottaraista**. 4.4. oli lämmin päivä ja sumukin väistyi puoliltapäivän muuttoa estämästä. Tulokset olivat heti näkyvissä ja kuuluvissa: **töyhtöhyyppiä** ja **harmaalokkeja** lappoi parvittain pohjoiseen. **Peiponlaulu** helkkyy iloisesti **pulmusten** ja **kiurujen** ottaessa vauhtia pelloilta, joille olikin sumupäivien aikana hapannut melkoisia pälvä. Tuona päivänä Kit Humaljoella kierteli satoja **pulmusia** (VM). Myös Enon Rahkeenniemessä oli keväinen tunnelma, kun 180 **harmaalokkia** oli kokoontunut yöpuulle (HK,AP).

Kiuruja oli tupsahtanut 5.4. Pyh Muloon 40:n parvi, ja **peippoja** ja muitakin vipeltäjiä alkoi olla jokapuolella. Mukavana viikonloppuna 6.-7.4. oli **pulmusten** päämuutto, ja niillähän olikin hyvät ruoka-apajat pälväisillä pelloilla. Liperin - Outokummun maastossa, etenkin Ahonkylässä, oli pahimmillaan yhteensä 1500 **pulmusta** (AV ym.). 6.4. lenteli Pyh Mulossa 150 **pulmusta** ja 70 **töyhtöhyyppiä** (MH), Värtsilässä puolestaan 110 **töyhtäriä** (AP,HK). **Kiuruja** oli pakkautunut Kit Puhoksen Laitumille 50 ja Kiteenlahteen 140, **kottaraisia** puolestaan 80 jälkimmäiseen paikkaan (HK,AP). Myös **rastaita** ja **niittykirvisiä** alkoi pomppia pieniä parvia, sekä **lokkit** ja **vesilinnut** runsastuivat. Kauniissa säässä liuskeli jatkuvasti **töyhtöhyyppien** parvia pohjoiseen. 7.4. jatkettiin **töyhtöhyyppien** laskemista Liperissä: Ahonkylässä vinkui 130 ja Viinijävällä vonkui 100 (HK,AP,PM). Kit Kiteenlahdella säväytti 100:n **kottaraisen** potti (VM). 8.4. oli jälleen uusi keväinen päivä: Pyh Mulossa piti kokousta 50 **kiurua** ja 50 **sepelkyyhkyä** (MH,AP). Kit

Aikaisimmat havaintopäivämäärät lajeittain:

Kaulushaikara	27.4.	Tundrakurmitsa	27.5.	Kivitasku	15.4.
Kuikka	30.4.	Kapustarinta	4.4.	Pensastasku	8.5.
Kaakkuri	3.5.	Karikukko	28.5.	Leppälintu	6.5.
Silkkiniukku	22.4.	Taivaanvuohi	6.4.	Satakieli	15.5.
Härkälintu	4.5.	Jänkäkurrpa	3.5.	Sinirinta	8.5.
Mustakurkku-uikku	2.5.	Lehtokurppa	7.4.	Punarinta	6.4.
Heinäisorsa	27.3.	Isokuovi	5.4.	Pensassirkkalintu	17.5.
Tavi	11.4.	Pikkukuovi	25.4.	Viitasirkkalintu	12.6.
Heinätavi	19.4.	Punakuiri	9.5.	Luhtakerttunen	7.6.
Jouhisorsa	11.4.	Metsäviklo	8.4.	Viitakerttunen	29.5.
Haapana	4.4.	Liro	27.4.	Ruokokerttunen	8.5.
Lapasorsa	23.4.	Rantasipi	26.4.	Rytikerttunen	?
Lapasotka	8.5.	Punajalkaviklo	30.4.	Mustapääkerttu	18.5.
Tukkasotka	12.4.	Valkoviklo	13.4.	Lehtokerttu	22.5.
Punasotka	11.4.	Mustaviklo	2.5.	Pensaskerttu	16.5.
Telkkä	27.3.	Pikkusirri	19.5.	Hernekerttu	11.5.
Alli	5.5.	Lapinsirri	18.5.	Pajulintu	29.4.
Pilkkasiipi	8.5.	Suosirri	18.5.	Tiltalti	7.4.
Mustalintu	27.4.	Jänkäsirriäinen	-	Sirittäjä	5.5.
Tukkakoskelo	27.4.	Suokukko	4.5.	Lapinuunilintu	17.6.
Isokoskelo	27.3.	Vesipääsky	18.5.	Idänuunilintu	6.6.
Uivelo	10.4.	Merikihu	-	Harmaasiippo	13.5.
Sepelhanhi	11.5.	Selkälokki	8.4.	Kirjosieppo	5.5.
Valkoposkianhi	15.5.	Harmaalokki	23.2.	Rautiainen	5.4.
Metsähanhi	4.4.	Kalalokki	6.4.	Metsäkirvinen	26.4.
Tundrahanhi	12.4.	Pikkulokki	29.4.	Niittykirvinen	1.4.
Laulujoutsen	n.1.3.	Naurulokki	30.3.	Lapinkirvinen	26.4.
Pikkujoutsen	25.4.	Kalatiira	8.5.	Västäräkki	6.4.
Hiihihaukka	31.3.	Sepelkyyhky	29.3.	Keltävästäräkki	29.4.
Piekana	6.4.	Sarvipöllö	28.3.	Lapinharakka	30.3.
Varpushaukka	29.3.	Suopöllö	23.4.	Pikkulepinkäinen	17.5.
Kanahaukka	29.3.	Kehraaja	18.5.	Kottarainen	22.3.
Mehiläishaukka	30.4.	Käki	7.5.	Hemppe	6.4.
Ruskosuohaukka	10.4.	Tervapääsky	13.5.	Punavarpunen	18.5.
Sinisuhaukka	6.4.	Käenpiika	10.5.	Pohjansirkku	15.4.
Kalasääski	4.4.	Kiuru	21.3.	Peltosirkku	8.5.
Nuolihaukka	27.4.	Haarapääsky	23.4.	Pajusirkku	4.4.
Tuulihaukka	29.3.	Räystäspääsky	4.5.	Kultasirkku	4.6.
Ampuhaukka	6.4.	Törmäpääsky	8.5.	Lapinsirkku	6.4.
Kurki	4.4.	Kubankeittäjä	18.5.	Pulmunen	24.3.
Luhtahuitti	17.5.	Mustavaris	8.3.	Vihervarpunen	7.4.
Liejukana	12.5.	Peukaloinen	1.4.	Kultarinta	?
Luhtakana	14.5.	Peippo	2.4.		
Ruisräykkä	7.6.	Järripeippo	28.3.		
Nokikana	7.4.	Kulorastas	6.4.		
Meriharakka	27.4.	Räkättirastas	4.4.		
Töyhtöhyypä	30.3.	Laulurastas	6.4.		
Tylli	20.4.	Punakylkirastas	6.4.		
Pikkutylli	27.4.	Mustarastas	31.3.		

Kiteenjävellä istuskeli 80 **naurulokkia** (VM). 9.4. lauleli puolestaan Kit Puhoksen pelloilla 300 **peippoa** (HK).

10.4. oli lämmintä kymmenisen astetta ja lintujakin mukavasti maastossa. Liperin rajojen sisäpuolelta löytyi ainakin 310 **töyhtöhyppää**, 140 **kottaraista** ja 130 **sepelpulua**; Viinijärvellä oli 100 **rakättirastasta** hyppykilpailuissa. Ahonkylässä tankkaili 50 **kottaraista** ja 40 **kiurua**. Joe Linnunlahdella testattiin vielä illalla laskutaitoa 170 **harmaa-** ja 200 **naurulokin** verran (MH,AP). Sigmausta jatkettiin 11.4. Joe Repokalliolla 200:n ja Rää Vuoniemessä 100:n **harmaalokin** edestä (MH). 12.4. oli erittäin leppoisa päivä ja laskutaito joutui jälleen kovalle koetukselle. Kiteen sulapaikoissa kellui yhteensä 160 **telkkää** ja 102 **sinisorsaa**, matkan varrella räpisteli yhteensä 252 **sepelpulua** ja mukavasti **rautiaisia** ja **punarintoja**. Kes Mäntyniemen patilta tikistettiin vielä 250 **sepelkyyhyä** ja 15 **hemppoa** (MH,AP,EL).

13.4. ei ollut ainakaan lintujen suhteen epäonnen päivä, vaan sää oli erinomainen ja lintujakin liuskeli sen mukaan. Värtsilässä kiskottiin 2000 paikallista **peippoista** ja sata **rastasta** kera pakollisten **sepelkyyhkyjen**, tällä kertaa 100m ja 320p. Paikallisten lintujen lisäksi **peippoja** ja **rastaita** muutteli vilkaasti aamutuimaan (MH,HK,AP). Illalla löytyi taas Joe Marjalasta vesisiä: 70 **sinisorsaa** ja 60 **telkkää**, 400:n **lokin** joukosta erottui 50 **kalalokkia** (MH). Lip Heponiemessäkin ihasteltiin **telkkiä** 70:n räpyläparin edestä (LK). 14.4. oli jo rähmäisempi ja viileämpi sää, mutta sekään ei estänyt lintulaskentaa. Joe Hanhentiellä oli **isokoskeloiden** ompeluseurat, paikalla 25 osanottajaa. Lisäksi paikalla pyörähti 50:n parvi **punakylkirastaita** (MH). **Telkkiä** ja **sinisorsia** tuntui vain riittävän runsaasti sulalle kuin sulalle.

Mutta kevät onkin yllätyksiä täynnä. 15.4. alkoi viileänä ja pilvisenä, mutta silti iltapäivällä alkanut lumisade pääsi säikäyttämään niin linnut kuin niiden tapittajatkin. Tuntui kuin maa olisi niellyt valtaosan lintupaljoudesta. Vain Kon Pitkärannassa pyörähtäneet 300:n **sepelkyyhkyyn** ja 15:n **kulorastaan** parvet jaksoivat piristää (MH,AP). Yöllä satoikin maan valkeaksi, ja seuraavana aamuna (16.4.) oli Joe Repokallion kaatopaikalla kuhinaa: 400 **harmaa-**, 70 **kala-** ja 1500 **naurulokkia** antoivat kyytiä paistintähteille. 100 **kottaraista**, 50 **kiurua** ja 2000 **peippoa** saivat myös hien kuivamaan otsalta niiden kurvatessa pään päältä. Maan hiljaisina toimivat tällä kertaa viisi **hemppoa**, viisi **lapinsirkkua** sekä peräti kaksi **järripeippoa** (MH,HK,AP,PZ). Pyh Mulossa oli toisenlainen meininki, siellä piteli 30 **kuovia** nokkaansa viistosti lumista maata kohti (MH). Kit Kiteenlahdessa nokki samaan aikaan 37 **kuovia** kylmää maata (VM).

17.4. oli elohopea nollan pinnassa, tuuli tuli pohjoisesta ja lumikuurot juoksivat kilpaa kuulakkaalla taivaalla. Vär Sääperissä oli **sepelkyyhkyjen** kevätkokous, sillä Kunnantalon pelloilla lenteli yhteensä 1200 **sinitakkia**. Myös 40 **kuovia** ja 60 **töyhtöpäätä** todistivat, ettei takatalvi kaikkia lintuja ole etelään ajanut, joskin ison osan (MH,HK,AP). Ankea oli näky, kun pikkulinnutkin vain kyhöttivät apaattisina rantapuskissa, ja lunta senkun vain pölysi. Kit Kiteenjävellä pomppi rantaluhdassa 70 **västäräkkiä** ja 20 **niittykirvistä** (VM).

Lokit ja **vesilinnut** eivät säikähtäneet takatalvea kovin pahasti, vaan niitä oli lähes entiseen malliin. Myös **sepelkyyhkyjä** tuntui riittävän: 19.4. kahisi Rää Oravilahdella 400:n siivet ja Haapasalmella muutti 100 (MH,AP). **Isokuveja** ynnättiin 18.4. Lip Nivassa 57p ja 19.4. Heponiemessä 60p, jälkimmäisessä paikassa lenteli myös 500 **naurulokkia** (LK,KR). **Sinisorsia** löytyi 18.-19.4. Rää-Lip alueelta neljästä eri paikasta yhteensä 220. 21.4. satoi jälleen lunta maan valkeaksi, mutta silti vain tikistettiin: Lip Ahonkylässä koukki yli 1000 **peippoa** ja 250 **sepelkyyhyä**, Pol Ruvaslahdella taas pulikoi 150 **sinisorsaa** (HK,AP,VJ). 22.4. oli lumikuuroinen päivä, joskin toivoa huomisesta antoi aina välillä esiin pilkahtanut aurinko. Vär Sääperillä lepäili 50 **kiurua** eli larkkia ja 300 **sepelkyyhyä**, Uudenkylänlampi oli laitanaan varattu 400:lle **sinisorsalle** ja 15:lle **jouhisorsalle** (MH). Lieksassa pidettiin sillä aikaa oikeat **kuovikarlot**, sillä Timitrassa oli 76 ja Lamminkylässä 134 **käyränokkaa** (AK).

Vaikka 23.4. olikin kevään paras petopäivä, jäi havainnot muista muuttokarkeloista melko laihoiksi, ainona mainittavana havaintona Joe Marjalan sulalta lasketut 235 **sinisorsaa** (MH). 24.4. alkoikin takatalvi jo olla mennyttä aikoo, kevät sai taas yliotteen. Kes Mäntyniemessä kurnutti 250 ja Pyh Reijolassa 400 **sepelpulua** (HK,MH,AP). Lie Lamminkylässä oli vielä 120 **kuovia** ja Pokronlammella seudun ensimmäinen isompi kerääntymä **hyyppiä**, 60 paikallista (ELp). 25.4. oli taas uusi kaunis päivä, joskin hieman kolea. Pyöriskely Kit-Toh alueella tuotti tulokseksi 80 **tavia** ja 240 **sinisorsaa**, mutta vain vähän muita sorsia. Värtsilästä sentään herui 400 **sinisorsaa**, 35 **tavia**, 15 **jouhisorsaa** ja 60 **kuovia** (MH,HK,AP). **Selkälökkeja** oli kokoonontunut Lie Lieksanjokisuuhun 10 kappaletta, päivän ollessa 26.4. (MH). Lämpötila kipusi 27.4. jälleen kymmenen pintaan, ja myös **vesilintuja** oli tupsahtanut yöllä lisää. Out Sysmäjärvellä kellui 100 **sinisorsaa**, 60 **haapanaa**, 40 **tukkasotkaa** ja 20 **nokikanaa**. **Silkkiuikkuja** sukelteli Lip Heponiemessä 23 (MH,PM). **Tukka-** ja **punasotkia** oli jo melko paljon, mutta ei kuitenkaan mitään suuria keskittyimiä. **Silkkiuikkuja** ja **uiveloita** oli vasta vähän.

Töyhtöhyppien ja **kuovien** päämuutto alkoi olla jo ohi myös Lieksan seudulla, 28.4. tavattiin Lamminkylässä enää 60 **kuovia** ja saman verran **hyyppiä** (ELp). 29.4. oli vaisu päivä, johtuen kovasta koillistuulesta. **Selkälökkeja** lenteli Joe Karsikossa 11 ja Repokalliolla 14. Kaatopaikalla viihtyi myös 80:n porukka **västäräkkejä** (HK). **Tringat** rynnistivät kunnolla 30.4., sillä esimerkiksi Kit Päätyeellä piipersi 20 **valkovikloa**. Sääperiltä löytyi 26 **kapustarintaa** sekä 300:n flocki **sepelkyyhkyjä**, ja lisäksi Toh Peijonniemenlahdella vielä 30 **punasotkaa** ja 50 **haapanaa** (MH). Vapunpäivä olikin melko tasapaksu, mutta 2.5. ei. Aamu urkeni lämpimimpänä koko keväänä, ja maastossa lenteli runsaasti **rastaita** hyvän muuttoyön jäljiltä. Rää Haapasalmella olisi ollut kuulosuojaimilla käyttöä 300:n **rastaan** konsertoidessa, Sangenlahdella sentään olisi pärjännyt ilman, sillä sillä oli vain 20 **valkovikloa** (MH). **Silkkiuikat** olivat runsastuneet Linnunlahdella 80:een kappaleeseen (HK). 3.5. olikin rähmäpäivä, mutta 4.5. sää poutaantui. Sääperillä oli yhtä lintujen kuhinaa: 50 **valkovikloa**, 140 **haapanaa**, 150 **tavia**, 10 **lapasorsaa** sekä 14 **uiveloja**. Niiralassa puolestaan elämoi 300 **lapinsirkkua** (HK ym.). Matalapaineinen yö oli ollut hyvä vesilinnuille, ja myös Linnunlahdella oli tapahtunut muuttoa parempaan, sillä paikalla odotteli lentokoneen vaihtoa 220 **silkkiuikkua**. Samaa lajia putkeiltiin myös Lip Heponiemessä 104 yksilöä. Out Sysmäjärvi oli kansoitettu: 100 **haapanaa** ja 30 **valkovikloa**. **Lapinsirkkuja** lenteli 71 ja niiden lisäksi vielä 100 todennäköistä. Myös Lip Ahonkylässä hyrräsi lappalaisia 200/2a (MH,AP). Iltahuudon aikaan katseli Rää Sangenlahden pienessä lutakossa 50 **valkovikloa** keväistä auringonlaskua (MH).

5.5. oli jälleen vesiaispäivä. Kit Päätyeellä pistelaskenta antoi tulokseksi 30 **lapasorsaa**, 200 **haapanaa**, 100 **puna-** ja 130 **tukkasotkaa**, 220 **silkki-** ja viisi **mustakurkku-uikkua** sekä mittavat 28/28 eli yhteensä 56 **uiveloja** (HK,AP,MH). **Taveja** kellui Toh Rantakylässä 100 ja Joe Linnunlahdella **silkkiuikkua** 420 (AP,HK). Jäät alkoivat jo olla vähissä järvistä, Päätyekin oli aivan auki. Toukokuun alkupäivinä tupsahtivat myös **pikkulokit** lintujärville, ja **lapinsirkkuja** muutteli pikkuparvia siellä täällä. Suuria **järripeippoparvia** ei tavattu, kaikki jäivät alle sadan. Myös arimmat **hyönteissyöjät** alkoivat aloitella muuttoaan. Ja taas takaisin Linnunlahdelle, 6.5. siellä nimittäin oleili enää 50 **silkkiuikkua**. 8.5. palloili Rää Kivisalmessa 20 **tukkasotkaa** ja viisi **pikkutylliä**. Kit Muljulassa posasi 60 **tukkasotkaa** ja Päätyeellä 150 **tukka-** ja 150 **punasotkaa** sekä 100 **silkkiuikkua**. **Pikkulokkeja** piipitti kahdeksikymmentä ja **rantasipejä** istui samalla kivellä kymmenen. Kiteenjävellä mesoi omassa rauhassaan 50 **isokoskeloa**. Vär Sääperi jaksoi tarjota 40 **liroa**, 30 **valkovikloa**, 50 **niittykirvistä**, 500 **sepelkyyhyä** sekä 15 **mustavarista**. Toh Peijonniemenlahdelta revittiin vielä väkisin 100 **tukka-** ja 50 **punasotkaa**, että ei muuta kuin huh huh mikä urakka (MH,EL). **Pajulinnut** ja **pikkulokit** olivat runsastuneet silmissä, ja fyllareiden laulu raikoi kaikkialla.

Toukokuun kymmenes oli jälleen mainio lintupäivä. **Pikkukuveja** paineli 10:n parvi pohjoiseen Joe Linnunlahdella, ainakin oikeaan aikaan. Out Sysmäjärvi pursui lähes yli äyräittänsä: 350 **tavia**, 200 **haapanaa**, 20 **jouhisorsaa**, 300 **sotkaa** sekä parisataa muuta **Anasta** nähtiin.

Valkovikloja alueella kiekui 60 (MH,HK). Kalalokkeja kokoontui 11.5. Lie Lamminkylään 100 (ELp). Opi tuntemaan liro -pikakurssi käytiin Sääperillä (80 yks.) ja Toh Rantakylässä (100 yks.), lisäksi kapustarintoja lenteli Sääperin peltojen yllä 150 ja pikkulokkeja muutteli 60/5a (HK ym.). Rää Haapasalmella olivat härkälinnut tupsahtaneet pesimäjärvelleen kahdeksan yksilön voimalla. Myös hernekertut, sirittäjät ja kirjosiepot olivat runsastuneet yhdessä yössä (MH). 12.5. Toh Rantakylässä veltoili 200 kapustarintaa ja Vär Sääperillä 50 suokukkoa (HK,PP).

13.5. käyskenteli Rää Lamminpohjassa vielä 11 uiveloja ja 150 pääskyä (MH). Sääet olivat hyönteissyöjille mitä mainioimmat, ja niinhän niitä sieltä tulikin. Huolimatta lämpimästä kelistä pysyttelivät isot selät, kuten Pyhäselkä, vielä jäässä. Niinpä ei ollut ihme, kun 14.5. pälyili Joe Linnunlahdella vielä 70 silkkikuikkaa. Suokukkoja oli laskeutunut levolle 15.5. Out Systeemjärvelle 60 kipaletta (ML). Seuraavana päivänä pönötettiin taas Linnunlahdella, tuloksena 40 kalatiiraa ja peräti 100 p/m tukkakoskeloa (MH). Kaulushaikaroiden, nuolihaikkojen, satakielten ja muiden kylmänarkojen höntiäisten muutto pääsi vasta nyt kunnolla vauhtiin. Pinnaralliyönä 17.-18.5. kuuli eräskin ralliporukka viisi eri kaulushaikaraa. 18.5. kaivettiin Vär Sääperiltä 50 kapustarintaa, 50 suokukkoa, 50 keltavästäräkkiä ja 15 mannevarista (MH,PM,VJ). Pyhäselkään oli jo vapautunut jäistä, ja siellä lentelikin peräti 300 pikkulokkia (ML).

Ja kevät vain jatkui... 21.5. tsekattiin Sääperillä 20 punavarpusta, 10 harmaasieppoa, 50 tervapääskyä ja 200 pääskyä. Varmaan kevään niitä viimeisimpiä olivat havikset lapinsirkusta ja 50:n parvesta niitä iänikuisia sepelkyyhkyjä (MH). 26.5. muutti Rää Samppaniemessä 50 tukkakoskeloa ja vielä 27.5. 50:n parvi isokoskeloita ja 30 tukkakoskeloa sekä 30 telkää. Pääskyeset voi julistaa tulleeaksi 3.6., sillä silloin Joe Höytiäisen kanavan yllä siipiään väänteli 200 tervapääskyä ja 500 pääskyä (H/D/R:ää), myös Linnunlahdella leijaili 300 kappaletta pääskilöitä (MH). Koko kevään niin vähissä ollut lapinkirvinen näyttäytyi vielä 4.6. Höyläksellä. Sanottakoon vielä että viitakertusetkin kerkisivät runsastua ennen isosirrien päämuuttoa..., sittenhän se alkoikin jo syksy.

PEDOT KEVÄÄLLÄ 1991

Petokevät oli aikamoisen hyvä. Lomakkeensa palautti vain vaivaiset seitsemän tapittajaa, mutta onneksi heidän lomakkeiltaan löytyi lähes kaikki olennainen. Kiitokset seuraaville kynämiehille: Markku Halonen, Harri Kontkanen, Hannu ja Matti Piironen, Tuomas Immonen, A.J. Siivonen sekä Juuan että Lieksan lintuharrastajat. Lisäksi haukkahavaintoja oli tekemässä monia muitakin hiippareita; havainnoijat ja nimilyhenteet löydät muuttojutun alkusivuilta.

Ja sittenpä alkoi marssi haukkojen, kaikkien niiden raukkojen, joita matkalla ammutaan, ja täälkin vain pamputetaan. Varpushaukkoja ja hiirihaukkoja alkoi näkyä maakuntamme lumikenttien yllä jo maliskuun puolella. Eka hiha (hiirihaukka) viuhahti 31.3. Kes Leveäkiven yli, ja edellisenä päivänä samasta paikasta oli suihkinut kaksi kanahaukkaa sekä saman verran varpushaukkoja eli nissejä (TI,KM,JS). Kalasääski yllätti jo 4.4. Joe Höytiäisen kanavalla (TI) ja ruskosuohaukka 10.4. Out Systeemjärvellä. Myös ampu- ja sinisuohaukat sekä piekanat ilmestyivät mukaan kuvioihin heti huhtikuun alussa. Selvää oli että haukkojen muutto alkoi piristyä heti sään niin salliessa.

Eka kunnan rutistus sattui 11.4., jolloin Pyh Mulon ohitti 11 nisseä yhden iltapäivän tunnin aikana (MH). Kauniina kevätpäivänä 12.4. pönötettiin Kes Mäntyniemessä, Tukholmantien risteuksen vieressä olevalla peltokukkulalla, jolta on hyvä seurata muuttolintujen liikennettä Kesälahden kannaksella. Paikalta revittiin 13 Buteo sp:tä, 14 varpushaukkaa sekä 3 sinisuohaukkaa (MH,EL,AP).

Seuraava päivä (13.4.) oli lämmin ja reipastuulinen, ja havainnoijia löytyi niin Mäntyniemestä (TI) kuin Vär Sääperiltäkin (MH,AP,HK). Mäntyniemestä silmäiltiin 25 Buteoa, 4 m sinisuohaukkaa sekä kolme paikallista tuulihaukkaa. Sääperiltä puolestaan ongittiin taivaalta 10 Buteoa, 14 nisseä sekä viisi sinisuohaukkaa. Seuraavana päivänä ohitti Kes Leveäkiven läjä Buteoita, 25 kappaletta (TI), Rää Haapasalmella taas hetken ynnäilyn tuloksena 6 piekanaa (MH). Iltapäivällä 15.4. puski piekanoita Joe Utrassa ja Kon Pitkärannassa 16 kappaletta, vaikka lunta alkoi tupruttaa oikein olan takaa. Siitä tulikin oikea kunnan takatalvi, ja haukat olivat muutaman päivän lähes aloillaan.

Vaikka 17.4. olikin vielä hirmu kylmä, alkoi pahin lumentulo hellittää. Vär Sääperi näytti aamupäivällä melko ankealta paikalta, mutta loppujen lopuksi muutaman tunnin tapittelu paljasti petojen liikkeet. Piekanoita muutti 25, lisäksi paikallisena hyrräili viisi, hiirihaukkoja ynnättiin 13. Muita haukkoja ei piekanoiden tapainen vastatuuleen puskeminen miellyttänyt, vaan nen tyytyivät kiertelemään peltojen yllä; kolme ampu-, pari tuuli- ja pari sinisuohaukkaa nähtiin (MH,HK,AP). Kangistava kylmyys ja pohjanpuhurit jatkuivat vielä muutaman seuraavan päivän ajan, ja petoja sai ihailla lähinnä paikallisena. 18.4. oli täydellinen välipäivä, seuraavanakin päivänä petoja muutteli vain nimeksi. Vaikka 20.-22.4. oli vielä perin talvista, muutti 20.4. Kes Mäntyniemessä 36 piekanaa (TI), muiden petojen kytkiessä pelloilla ja metsänreunamilla. Talvi jatkui vielä 22.4. ja petomuutto Värtsilässä oli pelkkää hyssyttelyä, mutta Pyh Mulon tiukka iltapäivästaiji antoi vielä toivoa; yhteensä sigmattiin 15 + 4 + 16 (Blag + Bbut + Anis) (HK,EL,AP).

Kun 23.4. valkeni, ei moni vielä aamuhämärissä olisi arvannut tulossa olevan kevään kovimman haukkaapäivän. Lämpötila kipusi vaivoin viiteen asteeseen, tuuli puhalteli koilisesta ja mahtavat lumikuurot kulkivat paikoin peräkanaa ohjailleen osin haukkojen valtavirtoja. Silti myös aurinko paistoi läpi iltapäivän. Vär Sääperillä palelivat klo 12.35-17.25 HK,PZ,PM ja AP, ja huolimatta kovasta nuijausprosentista tämä kovaksi keitetty joukkio ynnäsi seuraavaa: (Blag + Bbut + But sp + Anis) 42 + 34 + 32 + 27. Eli siis yhteensä 108 Butskia ja perin komea summa varpushaukkoja.

Pisimpään miehitetty paikka oli kuitenkin Joe Rantakylän tekomaakukkula, jossa MH ja EL pönöttivät klo 11.15-14.15 ja siirtyivät sitten hiljaisena hetkenä Pyh Mulon tekomaapatille. Rantakylän patilla vahtivuoron otti kuitenkin TI, joka tapitti tiiviisti klo 14.30-17.00. Seuraavassa näiden karpasien summat Rantakylästä: 24+129+83 (Bbut+Blag+But sp), lisäksi varpushaukkoja 28 ja kanahaukoja neljä. Eli paikan Buteoiden kokonaissumma oli 236. Pyh Mulossa loppuiltapäivästä tapitetut 102 Buteoa saattavat olla osin samoja kuin Rantakylästä nähdyt. Muutto tapahtui Joensuussa ja Mulossa varsin korkealla, ja Butskit ryntäsivät välillä isoissakin muodostelmissa suoraan stajipaikkojen yli. Kaikkija liitelijöitä ei ehtinyt millään määrittää, oli vain tyydyttävä laskemaan pisteitä kiikareilla. Paljonhan niitä muutti, mutta paljon jäi myös näkemättä.

Seuraavana päivänä (24.4.) elettiin jo rauhallisemmin. Kes Mäntyniemessä kauhottiin Butskeja 26+16+15 (Blag + Bbut + But sp) ja nissejä 19 (MH,HK,AP). Joe Höytiäisen kanavalla taas taivasteltiin 15 m piekanan verran (TI). Yks pimmiä myöhemmin eli 25.4. möllöttivät jo liiankin iänikuiset HK,MH,AP sekä Paavo Liimatta Sääperin pelloilla, jossa ynnäyskone näytti illansuussa Butskien määräksi 83, kalasääskien luvuksi peräti viisi ja varpushaukkojen ynnäksi kahdeksan. Päivää myöhemmin (26.4.) ehättivät Buteot jo Ylä-Karjalaankin, sillä Juu Etelä-Vuokossa läiski 21 lintua muutolla (JH). Samana päivänä vilkaisi AP ensin taivaalle klo 11.00 aikoihin Joe Rantakylässä nähden 4 m piekanaa ja 3 m hiirihaukkaa, ja siirtyi sitten Joe Kiviniemeen vakiostajiiin, josta summasi 54 + 14 + 7 (Blag + Bbut + But sp) ja 1 m kanahaukan iltapäivätuntien aikana.

Haukkamuutossa alkoi näkyä jo selvä hiipuminen, parit pienet muutot kuitenkin vielä piristivät. 27.4. Vär Sääperillä 25 Buteoa, kolme kalasääskeä ja kaksi sinisuota (HK,TN,AP,PZ). 4.5. samassa paikassa 9 Buteoa, 3 kalasääskeä, 5 sinisuohaukkaa ja käytännössä kaikki muutkin

mahdolliset petolajit (HK,EL,VJ,PZ,JP,MK). Kes Mäntyniemessä revittiin samaan aikaan vielä 30 m piekanaa ja kuusi kalasääskeä (TI,KM).

Muilla lajeilla ei sen kummempia muuttoryntäyksiä todettu, ne vain runsastuivat huomaamatta kukin omine aikoineen. Huhtikuu oli kokonaisuudessaan erittäin **ampuhaukkapitoinen**, ko lintuun törmäsi liki joka retkellä. Nuolihaukat puolestaan tulivat ihan vaivihkaa, mainittakoon nyt kuitenkin 18.5. Sääperin kolme yksilöä (MH). **Mehiläishaukat** olivat lähes tyystin kateissa. Sen sijaan **kalasääsket** ja **ruskosuohaukat** olivat normaalin 'yleisiä' lintujärvillä. Viimeinen näkemäni **piekana** siivilöi 22.5. Rääkkylän ilmatilaa. Seuraavana koko kevään suuntaa-antavat summat:

Hiihaukka	320	Kanahaukka	35	Tuulihaukka	50
Piekana	650	Sinisuhaukka	50	Ampuhaukka	30
Buteo sp	360	Ruskosuohaukka	30	Nuolihaukka	10
Varpushaukka	220	Kalasääski	50	Mehiläishaukka	5

ISOT LINNUT KEVÄÄLLÄ 1991

KURJET

Kes Mäntyniemessä pönötti 20.4. 12 p kurkea (TI), ja saman verran kurkia muutti 22.4. Pyh Mulossa (HK,AP,EL). 23.4. alettiin päästä vauhtiin Vär Sääperillä, jossa viuhtoi 26/7a m ja lepäili 10 p 'rimpihaikaraa' (HK,AP,PM,PZ), ja Joe Rantakylässä, missä puolestaan 19 m lintua havaittiin (TI,JS). Kes Mäntyniemessä lorvailtiin taas 24.4. tuloksena 21/8a m ja 10 p 'suohaikaraa' (HK,MH,AP). Juu Etelä-Vuokossa havaittiin 26.4. 18/7a m kurkea JH:n toimesta. Ja seuraavaksi Vär Sääperin havaintosarja, joka sisältää kaikki kevään kurkimuuton huipentumat: 25.4. 53/16 a m + 26 p (HK,AP,MH,PL), 27.4. 63/9a m (HK,AP,TN,PZ), 30.4. 40/5a m (HK,AP,MH) ja 4.5. vielä 30/8a m (HK ym.). Lie Egyptinkorvessa majaili vielä 24.5. 10 p rimpakintua (SK).

HANHET

Huhtikuun lopun kylmä jakso pysäytti hanhien ja joutsenten muuton, joten isoa riistaa kasaantui maakuntamme lintujärville ja -pelloille mukavasti. Tundrahanhet esiintyivät toukokuun alkupuolella kiitettävän runsaslukuisina ja valkuposkien yhdestä massapäivästä päästiin nauttimaan ainakin Sääperillä - ja sitten itse lukemiin.

METSÄHANHI: Jo 13.4. tuttuakin tutummalla Vär Sääperillä havaittiin 40 p+m hanukaista (HK,AP,MH). Ja jatketaanhan sitten Sääperin kivaa listaa: 17.4. Sääperin pelloilla majaili jo 108 p metsähanhea, 23.4. 240 p (HK ym.) ja edelleen 1.5. 136 p, sekä yllättäin 10.5. muhkeat 352 p (PH). Mutta nähtiinhä Sääperillä muuttaviakin hansuja seuraavasti: 27.4. 23/4a m metsähanhea, sekä 4.5. 72/2a m metsähanhea, 23/2a Anser sp:tä ja 37/3a hanhi sp:tä (HK ym.). Toh Peijonniemenlahdella polskutteli parhaimmillaan 23.-25.4. 90 metsähanhea (MH ym.), ja Out Sysmäjärvellä hehkeimmillään 27.4. 160 p 'fabaa' (MH ym.). Toh Valkeasuon emolehmänavetan pelloilta löytyi lehmien sijasta 27.4. 74 p metsähanhea (HK,AP,TN). Kit Päätyeenlahden paras metsähanhien paikallisuoteeraus todettiin 25.4. 50 p (MH,HK,AP). Liperin paikoilla metsähanhia laidunteli seuraavasti: 13.4. Ahonkylässä 30 p (LK,KR), 19.4. Siikakoskella 60 p (LK), 23.4. Kokanlammella 58 p (LK) ja Pappelonsaareissa 113 p (KR). 23.4. Joe Rantakylässä havaittiin 48/5a m Anser sp:tä (MH,EL), 25.4. Joe Höylasilla 25 metsähanhea matkalla NE (TI), 3.5. Lip Viinijärvellä 65 NW metsähanhea (RS,JM), 4.5. Kes Mäntyniemessä 30 NE metsäankkaa (TI,KM), sekä 5.5. samassa paikassa 102/3 a hanhi sp:tä (KM).

Ja seuraavaksi luetellaankin arktisempaa alkuperää olevien metsähanhien ja ansereiden muuttolukemia. Ilmeisesti ensimmäinen arktisten metsähanhien massapäivä oli 8.5., jolloin PH laskeskeli Rää Joutuenuksella 348 m metsähanhea. Samana päivänä MH ja EL näkivät klo 10.30 Kit Kiteenlahdessa 82/3a m Anser sp:tä, ja siirtymäjaksun jälkeen klo 11.30-15.40 välisellä jaksolla 420/15a m Anser sp:tä Vär Sääperillä. Pienen tauon jälkeen liha liikkui taas paremmin 11.5., ja tolloin Vär Sääperillä havaittiin tundrahanhimuuton ohessa 44/3a m metsähanhea ja 76/5a m Anser sp:tä. Rää Lamminpohjassa samana päivänä 45 m metsäankkaa (PH). Myös 12.5. pientä liikehdintää, mm. Kit Hyypiillä 36 m metsähanhea ja 28 m Anser sp:tä (HK,AP,PP), sekä samana päivänä VM havaitsi Kit Kiteenjärvellä 160 m metsähanhea. 13.5. Joe Höylaksella havaittiin 19 metsähanhea muutolla TI:n toimesta. Viimeinen rynnistys olikin käsillä seuraavana päivänä eli 14.5. Tuona aamuna MH töllisteli klo 7.10-8.10 Joe Höylasilla ja havaitsi 150/3a Anser sp:tä muutolla. Onneksi ML&KL olivat liikkeellä päivemmälläkin, havaiten klo 10.00-13.30 Lip Ahonkylässä + ymp. 121/2a m metsähanhea, 87/3a m Anser sp:tä ja 170 m hanhi sp:tä. Siinäpä metsähanhet olivatkin, sillä kyseisen muuton (14.5.) jälkeen ei metsähanhivavaintoja enää ilmoitettu - että silleen.

TUNDRAHANHI: Huhtikuun loppupuolen metsähanhipotit sisälsivät yleensä yksittäisiä tundrahanhia, mutta kuten olettaa saattaa arktiset tundrahanhet yleistyivät vasta arktisten metsähanhien myötä toukokuun toisella viikolla. Ensimmäisen kerran yli yksi tundrahanhi per päivä päästiin 28.4. Out Sysmäjärvellä, missä oli 3 p laikkuvatsaa (HK,AP,VJ), ja toisen kerran 6.5. Kon Pitkärannassa, missä tallusteli 2 ad lintua (MH,AP). 10.5. Out Sysmäjärvellä paikallistettiin 10 varmaa + 25 todennäköistä tundrahanhea (MH,HK) ja Joe Utrassa puolestaan uiskenteli 4 nuorta saman lajin edustajaa (HK). Vär Sääperillä tundrahanhia havaittiin sitten puolestaan näin: 9.5. 3 p, 10.5. 29 p (PH), 11.5. klo 8.50-14.45 122/4a m (HK,AP,PM), 12.5. 17 m/p (HK,AP,PP), sekä 13.5. 15 p (PH). Toh Rantakylässä havaittiin 11.5. rantaluhdassa 20 p tundraa (HK,AP,PM). Out Sysmäjärveltä löytyi 15.5. ainakin 10 p tundraa (ML,KL) ja 18.5. siellä polski 15 kilpiotsaa (ML,PH,HP,HR). Pinnaralliporukoiden iloksi Kit Päätyeellä oli 17.5. 6 p tundrahanhea (ML ym.). Viimeiset 3 ad tundraa nähtiin 4.6. muutolla Rää Lamminpohjassa (PH). Yksi parhaita tundrahanhikevättä ornitologimuistiin!

SEPELHANHI: Ensimmäiset seplut havaittiin 21.5. Vär Sääperillä 180 m linnun voimalla (PH). 26.5. noteerattiin seuraavat 170 m seplua aamumuutolta Rää Sampaanniemestä (MH). 27.5. Joe Linnunlahdella kellui 47 p (MH) ja Lie Siianselän Lämsänluodolla päivää paistatteli yksinäinen sepelhansu (ELp). 3.6. Joe Höylasilla lepäili 5 seplua ja kevään tai kesän viimeiset 6 p venyttelivät Joe Aavarannalla aina kesäkuun loppuun asti (MH).

VALKOPOSKIHANHI: Ensimmäinen vapoha painatteli itään 15.5. Joe Utranharjulla (TI). Valkoposkien ensimmäinen huippu oli 20.5., jolloin Joe Höylasilla TI ja JS näkivät 72/2a m ja HK huomasi klo 18.40 140 m parven Kon Selkiellä. Selkiellä nähtiin myös 22.5. 40 m valkoposkea (HK). Varsinainen massapäivä oli kuitenkin niinkin myöhään kuin 26.5. Tuona aamuna MH näki Rää Sampaanniemestä 107/2a m vapoa, ja Sääperin järvellä soudellut PH sai kunnian laskeskella päivän mittaan yhteensä 7200 m valkoposkihanhea veneestä jaloin tai käsin. Kes Rastissa arktista iltamuuttoa ihmetelty JKO näki vielä 33 p valkoposkea. Kyseisen päämuuttopäivän jälkeen valkoposkia ei enää havaittu.

JOUTSENET

LAULUJOUTSEN: 4.4. Eno Ahvenisella uiskenteli 7 p (HK,AP). 14.4. Kes Leveäkivessä muutti 16 ja 3.5. 28 joutsenta koilliseen (TI,KM). Out Sysmäjärven sarja aloitetaan 16.4., jolloin paikalla toittoteli 22 lintua (HK,AP), jatkoa seurasi 27.4. 56 p ja 12 muuttavan laulujoutsenen muodossa (MH), 10.5. 45 p (MH,HK), 14.5. 30 p ja 15.5. 25 p (ML,KL). Toh Peijonniemenlahdella joutsenmäärät kasvoivat tasaisesti kohti vappua: 25.4. 35 p, 27.4. 58 p ja 30.4. huippuna 109 p, kun taas 4.5. enää 20 p (HK ym.). Pol Rauvanlahdella puljasi 21.4. 30 p joutsenta (HK,AP,VJ),

Kit Päättyellä 30.4. 36 p ja samaisena päivänä Vär Sääperillä 40 m+p ((MH,HK,AP). 3.5. Lip Viinjärvellä liikuskelleet RS&JM havaitsivat 55/2a m laulujoutsenta. 4.5. Lie Ukonlammella nähtiin 51/2a m laulujoutsenta (H.Meriläinen). Toh Rantakylässä swimmaili 11.5. 47 p laulukaista (HK,AP,PM) ja 21.5. Höytiäisen Kintaisenselällä uiskenteli 14 p joutsenta (Hannu Huuskonen). Vielä 25.5. revitteli 11 laulujoutsenta muutolla klo 22.15 Rää Haapasalmella (MH).

PIKKUJOUTSEN: Kevään ensi pikkujoutsen oli 25.4. Kit Päättyellä, missä se viihtyi ainakin 30.4. asti (MH ym.). Toh Peijonniemenlahdella oli tavan joutsenten seurana 4.5. 5 pikkusellaista (HK,EL,VJ), ja ilmeisesti samat linnut olivat siirtyneet Toh Rantakylään, missä 11.5. havaittiin myös 5 pikkujoutsenta (HK,AP,PM). Yksi pikkujoutsen oleili Toh Rantakylässä vielä 18.5. yhden pinnaralliporukan iloksi (HK,AP,EL), mutta kevään viimeiseksi se ei jäänyt, sillä MH kepitti vielä 25.5. joutsenten muuttopotista illan kahussa yhden pikkujoutsenen Rää Haapasalmella.

ARKTIKA KEVÄÄLLÄ 1991

KUIKKALINNUT

Out Sysmäjärvellä kelluskeli 4.5. 8 p kuikkaa ja 2 p kaakkuria, lisäksi yli torpedoi 2 kuikkaa muutolla (MH). Gaviamuuton todellisen avauksen teki hieman yllättäin a 64 muuttavan linnun parvi 5.5. Vär Sääperillä, sillä tuo parvi jäi kevään suurimmaksi (HK,AP). Joe Linnunlahdella sukelteli 11.5. 15 kuikkaa ja 15 p + 5 m Gavia sp:tä (AP,MH). Perinteiseen kuikkalintujen päämuuttoaikaan toukokuun lopussa havaittiin gaviarintamalla pientä säpinää. 24.5. Joe Höylasilla klo 12.00 26 m Gavia sp:tä (MH). 26.5. Joe Linnunlahdella muutti klo 5.45-8.30 60 ja klo 12.45- 51 Gavia sp:tä (AP). 28.5. oltiin taas Linnunlahdella klo 11.40-15.45 ja tuloksena oli 75/6a m Gavia sp:tä (HK). MH tihrusi vielä 3.6. Joe Höylasin lintutornista 30 m ja 40 p Gavia sp:tä.

VESILINNUT

ALLI: Joe Linnunlahdella allien kokoontumislähtöön oli kertynyt 11.5. 150 p lintua (AP). Joe Höylasilla puolestaan oli 14.5. 350 p allia (MH). Seuraava yö olikin allien ensimmäisen muuttohuipun aikaa, sillä PH kuuli 14.-15.5. välisenä yönä Rää Jouhtenuksella kymmenien alliparviä ääntä öiseltä taivaalta. Seuraavana iltana 15.5. ML pönötti Joe Linnunlahdella klo 20.30-22.00 havaiten 740/6a N + 150 p allia. MH puolestaan napitti klo 21.00-22.00 Rää Sampaanniemessä nähden 3200/12a m allia, mutta hän tuli havainnoimaan ilmeisesti vähän myöhässä, sillä mm. Savonlinnassa alleja oli mennyt runsaasti jo alkuillasta. Pientä liikehdintää oli havaittavissa myös 16.5., tuolloin MH&AS tarkkailivat Joe Linnunlahdella klo 19.00-21.00 summaten 1200 m allia. MH:n mukaan myös yöllä 17.-18.5. oli pientä yömuuttoa, ja seuraavana päivänä (18.5.) mm. Rää Vuoniemessä kellui 300 p ja Sampaanniemessä 500 p allia (MH). Joe Ukonlahdella oltiin 20.5. klo 17.50-20.30 ja 2100/8a m alliahan siitä viuhtoi ohi (AP). Allien muutto pitkittyi kuten valkoposkihanhienkin muutto aina 26.5. asti. Rää Sampaanniemessä aamulla anivarhain (klo 3.30-7.00) havaittiin 550 m ja 2000 p allia (MH), ja Joe Linnunlahdella klo 5.45-8.30 550/5a m allia (AP). 26.5. illalla klo 16.05-18.20 Kes Rastissa tojottanut JKo sigmasi 2470/6a m allia. Viimeinen tikistus koettiin 27.5. klo 19.15-21.40 Rää Sampaanniemessä, missä 940/6a m allia painatteli kiireellä kohti koillista (MH).

MUSTALINTU: Allimuuton ohessa liikkui myös mustalintuja tuttuun tyyliin. Joe Linnunlahden 11.5. 100 p edustavat ensimmäistä suurempaa 'keskittymää' (HK,AP,Timo Karkiainen). Rää Jouhtenuksella kuului yöllä 14.-15.5. useita mustalintuparvia alliparviä ohessa (PH). Itämuutolla 15.5. havaittiin Joe Linnunlahdella 610/6a m (ML) ja Rää Haapasalmella 200/2a m mustalintua

(MH). Seuraavana iltana 16.5. Joe Linnunlahdella muutti yhteensä 200 mullia (MH) ja Joe Ukonlahdella 20.5. 52/2a mustista (AP). Aamumuutolla olivat puolestaan 26.5. Joe Linnunlahdella havaitut 165/4a m mustalintua (AP). Samana iltana JKo rypisti Kes Rastista 454/6a m mustalintua, ja 27.5. iltasella MH heitti mustalintujen kevätmuuton päättäjaisiksi lukeman 150/4a m mustalintua Rää Sampaanniemessä.

PILKKASIIPI: Pilkkasiipien muutto huipentui yllättäin vasta toukokuun lopussa. Joe Linnunlahdella aamulla 26.5. 27/3a m (AP), sekä illalla Kes Rastissa 23/2a m (JKo). Selvä päämuuttolukema iskettiin pöytään kuitenkin 27.5. iltasella Rää Sampaanniemessä, missä 190/5a m luukkutummeloa paineli pohjojallaan (MH). Vielä 28.5. Joe Linnunlahdelta napattiin a 30 m luukkua (HK).

LAPASOTKA Joe Linnunlahdella 12.5. 3/3 p (HK) ja 14.5. Lie Timitranniemessä 2/3 p (ELp). Joe Ukonlahdella muutteli 20.5. iltasella 6/6 lapasotkaa (AP), ja päämuuttolukemat kirjattiin 26.5. aamulla Joe Linnunlahdella 26/5a m linnun voimalla (AP). MH skriivasi vielä 27.5. iltasella vihkonsa sivulle 11 m + 4 p lapasotkaa.

KAHLAAJAT

MERIHARAKKA: Kit Päättyellä 5.5. 2 p ja Joe Linnunlahdella myös 2 p (HK,AP). Joe Höytiäisen kanavalla 9.5. 25 p (HK). Lie Lieksanjokisussa 12.5. 12 p (ELp). 18.5. Joe Höylasilla 9 m/p ja Kon Pitkärannassa 1 p (ML,PH,HP,HR). Viimeiset 3 m 26.5. Joe Linnunlahdella (AP), sekä 27.5. 1 Joe Höylasilla (MH).

TYLLI: Yksittäisten lintujen lisäksi 15.5. Joe Marjalassa 2 p (ML) ja 21.5. 3 p (MH,HK,AP). 3.6. illalla Joe Höylasilla 2+4 m (MH), sekä viimeiset 3 p 7.6. Joe Paritsanlahdella (HKä).

TUNDRAKURMITSA: Ensimmäiset a 60 m iltamuutolla 27.5. Rää Sampaanniemessä ja lisäksi nähtiin 36/2a m todennäköistä 'sqvattia' (MH). Joe Linnunlahdella 28.5. 11 m (HK), sekä viimeiset 6 m 3.6. Joe Höylasilla (MH).

KARIKUKKO: Kevään ainoa ilmoitettu yksilö muutti 28.5. Joe Linnunlahdella (HK).

PUNAKUIRI: 9.5. 4 p Joe Höylas (HK), 15.5. 1 p Out Vuonos (ML,KL), 18.5. 1 m/p Joe Höylas (ML,PH,HP,HR) ja 1 p Toh Rantakylä (MH,PM,VJ).

PIKKUKUOVI Kevään huippu a 10 m 10.5. Joe Linnunlahdella ja räppiäiset 11.5. 5 m Joe Höylasilla (MH).

PUNAJALKAVIKLO: Ensimmäinen 30.4. Rää Lamminpohjassa (PH) ja seuraava heti perään 1.5. Joe Höylasilla (TI). Vär Sääperillä 4.5. 1 p (HK ym.) ja 21.5. 1 p (PH). Viimeinen yksilö palloili 9.6. Joe Höylasilla (MH).

MUSTAVIKLO: Ensimmäinen muvi havaittiin 2.5. Rää Sangenlahdessa (MH). Lyhyt päämuutto ajoittui jaksolle 8.-12.5., ja tuolla aikavälillä parhaita summia sigmattiin seuraavasti: 8.5. 20 p Vär Sääperi (MH,EL), 10.5. 20 p Out Sysmäjärvi (MH,HK), 11.5. 33 p Rää Lamminpohja (PH), sekä 12.5. 9 p Rää Jouhtenus (PH). Viimeisiä 18.5. 1 p Rää Kiesjärvellä (MH). Joe Höylasilla 9.6. havaitut 3 p mustavikloa ovat jo olleet todennäköisesti syysmuutolla (MH).

ISOSIRRI: Tyypilliseen päämuuttoaikaan 9.6. havaittiin illatsussa (klo 20.00) Joe Höylasilla a 120 kie/m isosirriä + 50 m ilmeistä isosirriä (MH). Seuraavana iltana (10.6.) klo 19.30 nähtiin samassa paikassa 450 m todennäköistä isosirriä (MH,HK).

PIKKUSIRRI: Ainoa ilmoitettu havainto on 3.6. 2 p Joe Höylasilta (MH).

LAPINSIRRI: Parhaina paloina 18.5. 3 m/p Vär Sääperillä (HK,AP,EL) ja 21.5. 3 p Joe Marjalassa (MH,HK,AP).

SUOSIRRI: Rää Sampaanniemessä surisi 27.5. iltasella, kun klo 19.15-21.40 500/10 a + 2 ä parvea viuhtoi iltamuutolla kohti Siperiaa (MH). Lisäksi 3.6. Joe Höylasilta 8 p (MH) ja viimeinen yksilö 7.6. Joe Paritsanlahdella (HKä).

KUOVISIRRI: Ei havaintoja.

PULMUSSIRRI: Ei myöskään havaintoja.

JÄNKÄSIRRIÄINEN: Eikä sirriäisiäkään nähty.

VESIPÄÄSKY: Kon Pitkärannassa 18.5. ainakin 5 p (ML,PH,HP,HR) ja 22.5. 3 p Joe Höylasilta (TI,JS).

VAELLUSLINNUT KEVÄLLÄ 1991

Lomakkeensa palauttavat seuraavat henkilöt: Markku Halonen, Harri Kontkanen, Juha Valtanen, Esko Lappi (Lieksalaisten havainnot) sekä Pertti Mähönen, jonka havainnot saatiin puhelimen välityksellä.

Varpuspöllö piteli kynsillään oksasta kiinni 10.3. Lip Salokylässä (MH). Kon Jakokoskella puolestaan vihelteli kääpiöpöllö 24.3.-4.4. kahdessa eri paikassa (H&MP). Kon Katajavarassa 15.4. 1 p (PM).

Lapinpöllö pölähti 8.3. Out Laikanlahdella (MH), 26.3. liiteli myös pölkkypää närhi perässään (MP), ja Kon Riihikankaalla 21.4. 1 p (PM).

Helmipöllö Mainittakoon muutamia myöhään huhuilunsa aloittaneita pöllöjä: Kon Selkie 10.4. (HK,MH), 24.3. Kon Jakokoskella kaksi puputtajaa ja kolmas innostui huutelemaan vasta 4.4.-15.4. (H&MP).

Hiiripöllö nähtiin 17.4. Valtimolla (PM).

Harmaapäätikka kuikkuteli noin 8.4. Lip Simananniemessä (PM), ja Lip Salokylässä kävi alvariinsa 1-2 Picusta eräällä syöttöpaikalla huhtikuun alkupuolella (monet).

Palokärki Selviä vaellushavaintoja ei tullut, vaan havainnot koskevat revierejä. Nokitikka pölähti maaliskuussa ainakin kuuden yksilön voimalla eri puolella lääninä. Ilmeisesti myös hyvällä vaelluslontupaikalla Rää Vuoniemessä oli reviiiri, sillä siellä punapää kuikkutti 12.5.

Pikkutikka Erikaisen yleinen huhti- toukokuussa, kaikki havainnot vain koskivat paikalleen jumahtaneita lintuja.

Pohjantikka oleili 22.4. Kon Riihikankaalla (PM).

Kuukkeli nähtiin 17.4. Valtimon ja Nurmeksen rajamailla (PM).

Korppi Muutamia pikkuparvia tavattiin maaliskuussa huhtikuun vaihteessa, vaikka silloinhan

kuukkunokkien pitäisi olla jo pesillään. 7.4. Kon Jakokoskella 10 N (MP), Rää Haapasalmi 6 kiert. (MH), 26.3. Joe Hanhentie 10 (MH) ja 24.3. Rää Tainio 20 (AP).

Talitiainen 8.3. Joe Rantakylä a50 kiert. (MH).

Kuusitiainen Yleinen laulelaja keväällä, liekö lintuja vaeltanut jostain lisää. Ainoa varma vaeltaja havaittiin 10.4. Lip Viinijärvellä (MH).

Lapintiainen oli lintulaudalla kaksin kappalein Val Rumolla 17.4. (PM).

Prystötiainen Kon Jakokoskella 28.3. ja 31.3. kymmenen linnun parvi, 7.4. 7+2 lintua ja 8.4. yksi (M&HP). Kon Selkiellä 5.4. viiden parvi (HK), ja loput kolme havasta ovatkin jo reviereiltä.

Pähkinänakkele Yksi havainto: 21.4. Nur Jänislehdossa yksi tiäisparvessa (JV).

Puukiipijä Nur Jänislehdossa 12.5. yksi vaeltava (JV), ja tämän lisäksi vain lauleljoita ja normaaleja kiertolaisia. Kovin olivat kiipijät aloillaan 18.5. Rää Jouhtenuksella, jossa samasta kuusikosta kantautui kymmenen linnun laulu (MH).

Tilhi Kyllä oli tilhetkin tiukassa. Yleensä niitä alkaa lipua maakuntaamme jo helmimaaliskuussa. Seuraavat havainnot tehtiin Kon Jakokoskella: 30.3. 2 m, 7.4. 1 m, 11.4. 1 p ja 15.4. 12 m (M&HP). Lisäksi 17.5. Lie Rauhala ää ja 21.5. Naarajoki ää (ELp).

Varpunen 5.4. Kon Jakokoski 1 N (M&HP), oli ainoa vaellushavainto.

Vihervarpunen Melko hiljaista oli spinareitten meno. Ensimmäiset havikset tehtiin huhtikuun alussa, ja koko huhtikuun lenteli/muutteli pikkuisia, muutaman linnun parvia, siellä sun täällä. Ainoa isompi parvi löytyi 12.5. Rää Haapasalmelta, jossa hyöri 30 lintua (MH).

Urpiainen oli kevään runsain vaelluslintu. Maaliskuussa ja huhtikuun alkupäivinä punapipoja lenteli vielä vähän, mutta tämän jälkeen ne runsastuivat silmissä. Suurimmat parvet: 7.4. Lip Ahonkylä 120 (HK), 10.4., Lip Simananniemi 80 (MH). Takatalven aikaan 16.4. Joe Repokallion kaatopaikan rikkaruohot saivat kyytiä 700:n urpon pitäessä siitä huolta. Samana päivänä liehui myös Lip Ahonkylässä 500:n parvi. 17.4. oli Joe Nepeämmällä 100 ja Hanhentiellä 70 urpiaista (MH). Edelleen 19.4. Rää Kivisalmissa a200 m ja 23.4. Joe Rantakylässä a170 m (MH). Suurin parvi oli kokoontunut kuitenkin 21.4. Lip Heponiemeen, jossa hyrräsi peräti 1300 lintua (HK,AP). Tämän takatalven rutistuksen jälkeen urpiaismuutto alkoi hiipua, ja viimeinen tsuksuttelija lensi 17.5. Joe Ukonlahden yli. Urpiaisten muutto oli siis kiitettävän voimakasta huhtikuulla.

Tundraurpiainen Kaikki havainnot: 5.4. Kon Selkie 2 p, 7.4. Lip Ahokylä 1 ja 16.4. Joe Repokallio 3 p (HK), 10.4. Joe Nepenmäki 2 sekä 8.5. Vär Sääperi 1 (MH). Sääperin lintu pönötti pajupensaassa, ja erikoista oli se, että linnun alapuoli oli värjätynyt kirkkaan keltaiseksi pajun siitepölystä.

Käpylinnut Lieksassa hyvin vähän (ELp). Sen sijaan Kon Jakokoskella paljon kiertelijöitä. Suurimmat pokat olivat 8.4. 6 m, 15.4. 11 kiert. ja 19.4. 16 kiert. (MP). Pikkukäpylintuja pölähti 18.5. Rää Kiesjärvellä viisi (MH).

SYYSMUUTTO 1991 POHJOIS-KARJALASSA

Mauri Leivo, Jarno Sormunen & Harri Kontkanen

Kulunut syksy oli ikimuistoisen pitkä ja lämmin. Läpi repaleisen lokakuun tuuli puhalteli kaakkoisesta ilmansuunnasta, mikä loi loistavat puitteet arktisen muuton pitkittymiselle ja arktisten lintujen muuttoreitin siirtymiselle normaalia lännemmäksi. Noin neljä astetta tavanomaista lämpimämpi marraskuu pitkitti etenkin vesilintujen muuttoa, ja etenkin satapäisiä koskeloparvia saatiin ihastella vielä joulukuun puolella. Nämä tekijät yhdistettynä reippaalla retkeilyllä tuottivat runsaasti havaintoja, joista seuraavat Finlandia Kotka-kilpailuun osallistuvat kyhertäjät väsäsivät jutut seuraavasti: Harri Kontkanen raapusti päämuuton ja vaelluslinnut, Jarno Sormunen tutkaili petolintuja ja Mauri Leivo taiteili arktikan ja isot linnut. Havaintojen palautusaktiivisuus oli kuitenkin luvattoman kehnoa, lukuunottamatta useita ns. vanhoja partoja, joilta havaintoja tulee runsaasti ja ajallaan. Kiitokset teille havaintojanne lähettäneille, ja jälleen kerran esitettäköön erityiskiitokset Lieksan havainnot koonneelle Esko Lapille.

Havainnoijat: Lieksa: Esko Lappi = EL, Sami Korhonen = SK, Juha Heikkinen = JH, Marko Ojala ja Erwin Tuppurainen = ET - Markku Halonen = MH, Petri Hottola = PH, Tuomas Immonen = TI, Harri Kontkanen = HK, Veikko Korhonen, Kari Koskela = KK, Esa Laaninen = ELn, Mauri Leivo = ML, Kalervo Leppänen, Veikko Makkonen = VM, Kimmo Martiskainen = KM, Jukka Matero = JMa, Heino Mertanen, Juha Miettinen = JM, Pertti Mähönen = PM, Toni Nevalainen = TN, Ari Parviainen = AP, Matti Piironen = MP, Jouko Räsänen = JR, Andreas Siivonen, Jarno Sormunen = JS, Juha Valtanen = JV, Antti Vänskä = AV ja Pentti Zetterberg = PZ.

Lyhenteet: m = muuttava, esim 456/9a m = 456 muuttavaa yhdeksässä parvessa, p = paikallinen, ä = äännelevä, 2/1 = 2 koirasta ja 1 naaras

Syksyn säätila (keskiarvot) LIEKSA, Lampela

	Lämpötila °C		Sademäärä mm	
	1991	1961-90	1991	1931-60
elokuu	14,7	13,4	35	70
syyskuu	7,6	8,4	77	69
lokakuu	4,8	3,0	39	60
marraskuu	1,3	-3,2	65	45

Fenologisesti myöhäiset havainnot:

Mustaku.uikku	2p	13.11.	Kit Kiteenjärvi	(VM)
Pikkujoutsen	1p	11.11.	Lie Vieki	(EL, Meriläiset)
"	1juv	16.11.	Kit Päätte	(HK, AP)
"	2ad	16.11.	Kit Hyypii	(HK, AP)
Mehiläishaukka	2m	28.9.	Rää Vuoniemi	(HK ym.)
Liejukana	ä	30.8.	Joe Höylas	(MH)

Kulorastas	1m	9.11.	Lie Lamminkylä	(EL)
Pensastasku	1p	11.11.	Lie Lampela	(JH)
Luhtakerttunen	1r	18.9.	Joe Höylas	(JM, HK, MH, PZ)
"	1r	13.10.	"	(JMa)

-Tämä luhtakerttunen pääsee samalla listoille Suomen myöhäisimpänä

PÄÄMUUTTO SYKSYLLÄ 1991

Keskikesän juhlan alla 21.6. VM laski Kit Kiteenlahdesta 79 p isokuovia - kahlaajien syksy oli alkanut. Heinänkorjuun aikaan ystävämme ML&AV tarkkailivat kahlaajien muuttoa 15.-19.7. Out Vuonoksessa. Sirrimuuton ohessa liikkui 15.7. 52 m, 16.7. 45 m + 50 p/m, 18.7. 34 m ja 19.7. 65 m sekä 10 p liroa. Vielä 9.-10.8. Vuonoksessa pyöri 40 p/m liroa (MH). **Taivaanvuohien** päämuuton jo mentyä ohi, löytyi 14.9. Joe Höytiäisen kanavan rantaluhdasta syksyn 'muhkein' ilmoitettu pässikertymä 20 p ja komppaajina paikalla toimivat ML&PH.

Aina sympaattisia **töyhtöhyyppiä** löytyi heinänteon aikaan 27.6. jo sadan linnun paikalliskertymä Lip Pappelonsaaresta (MH). Kahlaajien kulta-aikaan 11.8. hyyppiä löytyi 80 p Out Vuonoksesta ja 170 p Sysmäjärveltä (HK, TN). Viimeisiä hyypäkertymiä ihailtiin 13.9. Lip Ahonkylässä ja Out Suvisrannassa, molemmilla paikoilla hyyppiä tallusteli 30 yksilöä (MH). Keväällä suurissa parvissa esiintyviä **suokukkoja** nähtiin parhaimmillaan 20.8. vain 30 p lintua Joe Repokalliolla (MH). **Kapustarintojen** syksyiset määrät jäävät myös selvästi kevätparvien varjoon. Out Vuonosessa havaittiin muuttavia kapustoja 8.9. 10 m, 20.9. 39 m ja 21.9. 26 m (AV). **Pikkutylliin** suurimmat kertymät löytyivät odotetusti Out Vuonoksesta (7.8. 10 p) ja Joe Repokallion kaatopaikalta (20.8. 8 p) (MH).

Syyskuun lopun tunnelmia piristivät reippaat **haapanamuutot**. Rää Vuoniemi oli jälleen hyvä tapituspaikka ja sieltä laskettiin seuraavanlaisia haapanasummiä: 19.9. 71/3a m, 21.9. 1200 m+p, 28.9. 310/8a m ja 29.9. 71/5a m (MH ym.). Out Vuonoksessa oli myös muutonseuranta ja 20.9. siellä viuhtoi 220/2a m sekä 21.9. 250/4a m haapanaa + 380/2a vesilintu sp:tä (ML, AV). 28.9. nähtiin Joe Repokalliolla 140 m haapanan parvi (HK, AP) ja 11.10. Kit Kyyrönniemessä painatteli 600/3a m haapanaa + 440/5a m Anas sp:tä (MH). Vaikka muutto syys-lokakuun vaihteessa oli vilkasta, riitti penelopeja aina lokakuun loppupuolelle asti ainakin Kit Päätteellä, missä 13.10. kellui 280 p ja 19.10. vielä 130 p haapanaa (ML, PH).

Haapanoiden seassa ja ohessa muutti pieniä määriä muita Anas-suvun sorsia, mainittavimpina esimerkkeinä **jouhisorsat**. Näitä piikkiäpylyjä sigmattiin Rää Vuoniemessä 19.9. 27 m, 21.9. 14 m, 6.10. 39 m, 8.10. 19 m ja 20.10. 29 m (MH, ML ym.). Out Vuonoksessa viiletti 20.9. 10 ja 21.9. 50 m jouhisorsaa (AV, ML), 11.10. Kit Kyyrönniemessä 50 m jouhkaa (MH), sekä 20.10. Kes Ruokkeessa myös 50 m jouharia (MH ym.). Sorsasodasta selvinneitä **sinisorsia** kellui 24.9. Vär Sääperinjärvellä 180 linnun poppoo (ML). Kit Päätteellä 18.10. hillunut MH laskeskelu lahdelta 100 p **tukkasotkaa**.

Jo 19.9. **telkät** virittelivät muuttotunnelmia Rää Vuoniemessä 30 m linnun voimalla, mutta Vuoniemen parahin telkkäsomma sigmattiin vasta 20.10., kun 56/8a m pöntöntäytettä suhisteli havainnoijien editse (ML, MH ym.). 11.10. Kit Kyyrönniemessä havaittiin noin 100 telkkää muuttolenossa, ja 20.10. Kes Ruokkeessa 65 m telkkää (MH ym.). **Uiveloita** katsastettiin 29.9. Rää Leppilammella 9 yksilöä, 11.10. nähtiin Kit Kyyrönniemessä 9 m ja 19.10. Rää Onkamonsjärvellä puljasi 15 p herna (MH ym.). Vielä 30.11., eli talven kynnyksellä (ellei jopa porstuan puolella), polski Kit Puhoksessa 6 p uivelo (VM). **Isokoskeloja** havaittiin 21.10. 65/15a lintua muutolla Rää Vuoniemestä (ML, PH), mutta varsinaiset isokoskelomassat kalastelivat pitkään sulina pysyneillä järvillä talven tuloon saakka. Kaikkien koskeloynnäysten äiti PK:ssa on 16.11. Rää Onkamonsjärveltä lasketut 1200 p isokoskeloa (PZ, HK, AP). Näitä

Myöhäisimmät havaintopäivämäärät lajeittain

Kuikka	26.10.	Taivaanvuohi	9.10.	Satakieli	?
Kaakkuri	24.11.	Jänkäkurppa	30.9.	Sinirinta	27.9.
Silkkiiukku	T	Lehtokurppa	19.10.	Punarinta	22.10.
Härkälintu	19.10.	Isokuovi	19.8.	Pensassirkkalintu	10.8.
Mustakurkku-uikku	13.11.	Pikkukuovi	?	Viitasirkkalintu	?
HeinäSORSA	T	Punakuiri	21.9.	Luhtakerttunen	13.10.
Tavi	T	Metsäviklo	20.8.	Viitakerttunen	10.8.
HeinäTAVI	?	Liro	26.8.	Ruokokerttunen	18.9.
Jouhisorsa	20.10.	Rantasipi	8.10.	Rytikerttunen	12.9.
Haapana	T	Punajalkaviklo	10.8.	Mustapääkerttu	4.9.
Lapasorsa	9.10.	Valkoviklo	19.8.	Lehtokerttu	18.9.
Lapasotka	24.11.	Mustaviklo	31.8.	Pensaskerttu	16.9.
Tukkasotka	T	Pikkusirri	12.10.	Hernekerttu	18.9.
Punasotka	19.10.	Lapinsirri	20.8.	Pajulintu	6.10.
Telkkä	T	Suosirri	17.10.	Tiltalti	7.10.
Alli	T	Isosirri	21.9.	Sirittäjä	13.9.
Pilkkasiipi	T	Pulmussirri	21.9.	Kultarinta	?
Mustalintu	T	Jänkäsiirriäinen	?	Vihervarpunen	26.10.
Tukkakoskelo	T	Suokukko	4.10.	Harmaasiippo	21.9.
Isokoskelo	T	Vesipääsky	11.8.	Kirjosieppo	28.8.
Uivelo	30.11.	Kaulushaikara	?	Rautiainen	17.10.
Metsähanhi	27.10.	Selkälökki	27.9.	Metsäkirvinen	27.9.
Tundrahanhi	21.10.	Harmaalökki	T	Niittykirvinen	1.11.
Sepelhanhi	21.10.	Kalalökki	T	Lapinkirvinen	11.9.
Valkoposkihanhi	20.10.	Pikkulökki	?	Västaräkki	31.11.
Laulujoutsen	T	Naurulökki	20.10.	Keltävästaräkki	16.9.
Pikkujoutsen	16.11.	Kalatiira	28.9.	Lapinharakka	T
Hiiirihaukka	20.10.	Sepelkyyhky	26.10.	Pikkulepinkäinen	28.9.
Piekana	27.10.	Sarvipöllö	?	Kottarainen	T
Varpushaukka	22.11.	Suopöllö	14.9.	Hemppo	9.10.
Kanahaukka	?	Kehraajä	?	Punavarpunen	7.9.
Mehiläishaukka	28.9.	Käki	19.8.	Pohjansirkku	15.9.
Ruskosuohaukka	?	Tervapääsky	2.10.	Peltosirkku	25.8.
Sinisuohaukka	29.9.	Käenpiika	25.8.	Pajusirkku	17.10.
Kalasaäski	?	Kiuru	13.10.	Kultasirkku	?
Nuolihaukka	12.10.	Haarapääsky	4.10.	Lapinsirkku	13.10.
Tuulihaukka	29.9.	Räystäspääsky	19.9.	Pulmunen	7.11.
Ampuhaukka	?	Törmäpääsky	13.9.		
Kurki	21.10.	Kuhankeittäjä	15.8.		
Luhtahuitti	28.7.	Mustavaris	19.11.		
Liejukana	30.8.	Peukalainen	25.9.		
Luhtakana	?	Peippo	T		
Ruisräikkä	21.7.	Järripeippo	T		
Nokikana	20.10.	Kulorastas	9.11.		
Meriharakka	11.10.	Räkättirastas	T		
Töyhtöhyöppä	?	Laulurastas	?		
Tylli	24.9.	Punakylkirastas	15.11.		
Pikkutylli	28.8.	Mustarastas	T		
Tundrakurmitsa	11.10.	Kivitasku	9.10.		
Kapustarinta	5.10.	Pensastasku	11.11.		
Karikukko	?	Leppälintu	26.9.		

Holkerin hengenheimolaisia riitti satamäärin vielä joulukuun puolelle asti (katso joskus ilmestyvästä talvilintukatsauksesta 1991/92).

Joe Repokallion kaatopaikan seisovan pöydän antimisiin tutustui 23.7. 200 p **naurulokkia** (MH) ja 11.8. 500 p **harmaalokkia** (HK). Rää Vuoniemessä laskettiin 20.10. ohimuuttaneet lokit, ja tulokseksi saatiin 100 m **harmaalokkia** ja 80 m **kalalokkia** (ML,PH).

Sepelkyyhkyjen kokoontumislennot alkoivat jo 27.6. Lip Papelonsaareessa, missä MH ynnäsi 100 lintua. Joe Höytiäisen kanavalla oli muuttoa käynnissä jo 5.9. 150 linnun verran, ja jälleen kerran paikalla päällisteli MH. Lip Ahonkylän peltoihin tutustui 13.9. 150 sepelkyyhkyä (HK,AP,AV), ja viimeisenä huipentumana 22.9. Rää Vuoniemen ohitti 150 m sepelkyyhkyä (MH ym.), sekä Lie Jamalissa oli vielä 24.9. 200 p sepelkyyhkyistä (ET). **Tervapääskyjen** suurin keräntymä 200 p seikkaili höndärijahdissa 12.8. Joe Höytiäisen kanavalla (MH).

Lip Ahonkylässä olivat monet hyönteiset vielä 13.9. todellisessa hengenvaarassa, koska 400 p **haarapääskyä** teki lähempää tuttavuutta niiden kanssa (AV ym.). **Lapinkirvisten** parhaita kertymia edustaa 4.9. Vär Sääperillä havaitut 15 p lintua (HK,MH,PH). Out Alavilla tepsutteli ja sykyli 13.9. 50 p/m **niittykirvistä** (AV), ja samanaikaisesti MH ynnäsi Joe Höytiäisen kanavalla 100 m niittykirvistä. 27.9. oltiin jälleen kerran Rää Vuoniemessä ynnäilemässä tirpusia, ja tällä kertaa tulokseksi tuli mm. 47 m niittykirvistä, 2 m **metsäkirvistä**, 41 m västaräkkiä, 21 m haarapääskyä, 70 m **pajusirkkua**, 5 m **rautiaista**, 50 SE **punakylkirastasta**, 5 m **mustarastasta** ja 300 SE **räkättirastasta**, päivä oli siis hyönteissyöjien (HK,MH,ML,AV).

Kottaraiset olivat kokoontuneet partyilemaan 28.8. Joe Repokallion kaatopaikalle 300 viheltelijän verran (HK), ja näitä täplätakkeja oli 13.9. Lip Ahonkylässä muhkean kivat 1000 p (HK ym.). Marjojen hävitystalkoisiin erikoistuneita **räkättirastaita** pörräsi 8.9. Out Alavilla 800 p (ML). 10.9. Joe Höytiäisen kanavalla kierteli noin 1500 Turdusta ja 13.9. paikalla muutti puolestaan 1000 Turdusta, pääosissa tietenkin räkätit (MH). Jälleen 27.9. samalta paikalta kirjattiin 1200/15a m ja 10.10. 1045/13a m räksää + 90/4a m punkkaria eli punakylkirastasta (AV). Kit Kyyrönniemen ohitti 11.10. 14 **kulorastasta** kahdessa parvessa (MH).

Kivitaskuja pomppi 13.9. 15 p Lip Ahonkylässä (AV ym.), ja 16.9. Joe Penttilässä hääri 20 p kivitaskua kera viiden **sinirinnan** (MH). Vär Niiralassa + Sääperillä havaittiin 25.9. yhteensä 5 p **lapinharakkaa** (MH). Syksyn pahin **kiurusumma** 50 p napattiin 5.10. Pyh Mansikka-ahosta (MH). Joe Höytiäisen kanavalla laskettiin 5.9. 400 m **järripeippoja**, 10.9. paikalla kieriskeli 2500 järripeippoja+peippoja ja 13.9. muutti 2000 järripeippoja+peippoja (MH). 10.9. Lie Jamalissa muutti 1000 Fringilla sp:tä (ET). Syksy oli kuitenkin järripeippojen; 16.9. 400 p Out Alavilla (AV), 13.9. 500 p Lip Ahonkylässä (ML), 17.9. 500 p Joe Linnunlahdella, 20.9. 400 p Pyh Mulossa ja 24.9. 1500 p Vär Hopeakalliolla (ML,HK ym.).

Joe Höylasin verkkoihin tupsahteli sateisen kesän jälkeen varsin heikosti hyönteissyöjiä, joiden pesinnät olivat ilmeisesti menneet pahasti mönkään. Erityisen huonosti näytti menneen **ruokokerttusella**, koska syksyn mittaan ei noteerattu yhtään yli kymmenen rengastuksen päivää. Myös muiden pikkulintujen parhaat rengastussummat kuvaavat hyvin tilannetta: **kirjosieppo** 6.8. 9 r, **harmaasiippo** 28.8. 13 r ja 29.8. 13 r, **sinirinta** 7.9. 5 r, **punarinta** 17.9. 13 r ja 22.9. 10 r, **leppälintu** 6.9. 5 r, **lehtokerttu** 15.8. 5 r, **pensaskerttu** 6.8. 4 r, **hernekerttu** 21.8. 7 r, **tiltalti** 26.9. 7 r, **sirittäjä** 15.8. 6 r, **pajulintu** 22.8. 88 r (päämuutto 6.-30.8.), **punavarpunen** 6.8. 6 r sekä **pajusirkku** 12.8. 9 r ja 14.9. 10 r (JM ym.). **Rytikerttunen** ilahdutti rengastajaa (JM) yhteensä kolme kertaa 14.7. 1 r, 4.8. 1 r ja 12.9. 1 r Höylasilla, eli yksi per kuukausi.

PEDOT SYKSYLLÄ 1991

Ensimmäiset muutolla olevat pedot kirjattiin 25.8., jolloin Vär Sääperin ohitti aamupäivän aikana 7 m mehiläishaukkaa, 5 m hiirihaukkaa ja 7 m varpushaukkaa. Lisäksi Sääperin pelloilla saalisteli 2 sinisuohaukkaa, ruskosuohaukka, tuuli- ja nuolihaukka ja järvellä pyöri pari kalasääskeä (HK,HKauhanen). Kon Pitkärannassa ihmeteltiin 31.8. 12 p nuolihaukkaa, 3 p tuulihaukkaa, 2 p kalasääskeä ja 2 p ruskosuohaukkaa (HK,MH). Ensimmäinen piekana muutti 7.9. Vär Sääperillä (ML). Samaisessa paikassa nähtiin 19.9. 5 kie varpushaukkaa, 3 tuulihaukkaa, 2 ampuhaukkaa ja 1 piekana (MH).

28.9. Rää Vuoniemessä muutteli 2 mehiläishaukkaa, 8 piekanaa, 4 varpushaukkaa, 1 kanahaukka ja 1 tuulihaukka (HK,MH ym.), ja Pyh Mulossa samana päivänä 8 m piekanaa, 1 m hiirihaukka, 4 m varpushaukkaa, 1 m kanahaukka ja 1 m tuulihaukka (HK,AP,PH,JR). 29.9. Vär Sääperillä huomattiin 6 m piekanaa, 6 p+m varpushaukkaa, 3 p+m kanahaukkaa, 2 m ampuhaukkaa ja 2 nuorta p+m sinisuohaukkaa (HK,ML,PH,AP). Samana päivänä nähtiin Vuoniemestä 4 m piekanaa, 1 m tuulihaukka ja 1 m varpushaukka (HK,ML,MH ym.).

3.10. Rää Vuoniemessä meni 10 m piekanaa ja Kon Onttolassa samana päivänä muutti 28 piekanaa (syksyn suurin piekanasumma), 6 varpushaukkaa ja 2 kanahaukkaa (MH,ML,JHelstola). Jälleen 5.10. Vuoniemestä napattiin 13 m piekanaa, 3 m varpushaukkaa ja 1 m hiirihaukka (MH,ML,PH,JR), kun taas Rää Oravinsalossa muutti 9 piekanaa yhtäaikaa (MH). Tuasenniin 7.10. Vuoniemessä 8 m piekanaa (MH). Seuraavan kerran kun petoja muutti (?) 20.10., olikin kyseessä ressurssin tyhjennys ja liikkeellä olivat ainoastaan piekanat. Rää Vuoniemessä 14 m (ML,PH), Kes Ruokkeessa 20 m (MH ym.), Joe Höyläksellä 4 m (JMa) ja Joe Rantakylässä 5 m (TLJS).

Seuraavaksi lyhyesti lomakkeilla ilmoitettujen petojen yhteismäärät:

Kalasääski	8	Ruskosuohaukka	17	Tuulihaukka	28
Hiirihaukka	14	Sinisuohaukka	27	Nuolihaukka	42
Piekana	265	Varpushaukka	73	Ampuhaukka	16
Mehiläishaukka	18	Kanahaukka	33		

ARKTINEN MUUTTO SYKSYLLÄ 1991

Arktinen muutto on aina kiehtonut pohjoiskarjalaistenkin lintuharrastajien mieltä. Sen sijaan muuttolomakkeiden täyttäminen ja niiden palauttaminen ei näytä kiehtovan sitäkään vähää. Tämä katsaus perustuu vain ja ainoastaan viiden innokkaan kynämiehen papereihin: MHalonen, HKontkanen, ELappi, MLeivo ja AVänskä. Totuuden nimissä on kuitenkin sanottava, että varsinkin MH, ML & AV:n retkeily oli erittäin aktiivista ja jo pelkästään heidän havaintojen ansiosta syksyisestä arktikasta saatiin edustava kuva. Spekulointi oli pitkin syksyä armotonta ja suhtautuminen muuttoon oli pohtivaa ja kokeilevaa. Riskejä otettiin, karttoja rapisteltiin, uusia tarkkailupaikkoja testattiin ja yhteismuutonomaista tarkkailua harrastettiin, mutta - se kannatti. Kokonaisuutena syksyn 1991 arktinen muutto oli vertaansa vailla: varsinkin kuikkalinnuilla, hanhilla (ks. isot linnut) ja kahlaajilla nähtiin todella hienoja muuttoja.

Oman mausteensa muuttokatsaukseen antaa Kontiokorven Jarin (JKo) tiedot ja kommentit (joista suurkiitos!) Punkaharjulla sekä osittain myös Etelä-Karjalassa havaituista muutoista. Siellä päin arktikaperinteet ovat kunnioitettavissa mitoissa ja tarkkailu syksystä toiseen hyvin aktiivista.

Mutta myös Pohjois-Karjalassa suhtautuminen arktikaan on muuttumassa hyvää vauhtia kuten yllä olevasta käy ilmi. Pohjoiskarjalaiset arktikafriikit ovat viimein pääsemässä eteläkarjalaisen arktikakerhon jäseniksi.

Johdannon lopuksi esittäisin pari toivetta muuttolomakkeiden palauttajille. Myös nollamuutot ja muut limbot tulisi pistää lappusille, sillä ne ovat aivan yhtä kertovia kuin massamuutot. Muutontarkkailun kellonajat tulisi ilmoittaa ja muuttojen kulkua kommentoida muutenkin kuin numeroilla. Jos nimittäin halutaan saada lisävalaistusta tähän kiehtovaan aiheeseen.

Syksyllä -91 muutontarkkailu oli Pohjois-Karjalassa poikkeuksellisen aktiivista. Parhaiten miehitettynä oli perinteiseen tapaan Rääkkylän Vuoniemi, jossa varsinkin viikonloppuisin roikkui lukuisia lintumiehiä. (Mauri Leivo).

Kuikkalinnut

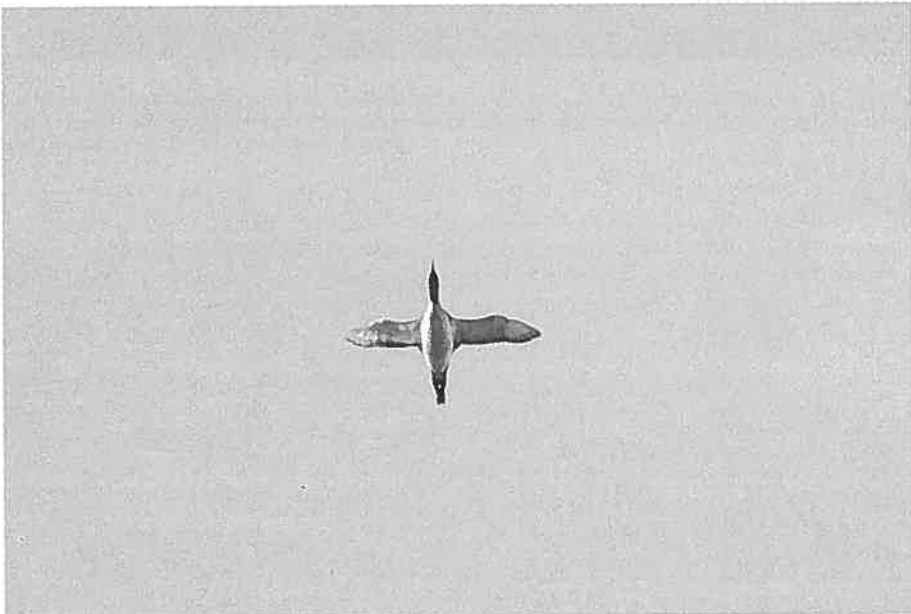
Muuton kulku perustuu kokonaisuudessaan MH & ML:n ilmoittamiin havaintoihin!? Tämä aineisto on tosin hyvin kattava: 19.9.-21.10. ajanjaksolla vain seitsemältä päivältä jäi havainnointi väliin, muista päivistä useimpina havainnointi venähti aamusta aina puolen päivän paremmalle puolelle. Gaviamuuttojen suoranainen nuijaus jäi siten minimaaliseksi, historiaa sekini.

Muutto alkoi totutusti syyskuun puolivälin paikkeilla, Vuoniemessä viuhtoi 12.9. kuikka ja pari kaakkuria (MH). Tasan viikkoa myöhemmin Vuoniemen saaliina oli jo 14 lintua (määritykset: 5 kuikkaa + 2 kaakkuria) (MH). Seuravana päivänä oli märkää ja stajarit pitivät sadetta Vuonoksen kahlaajaparatiisissa, jossa gaviota ei nähdä. 21.9. lauantaina oli Vuoniemessä läjä sällejä (MH,PH,HK,PM,AP,JR) todistamassa ensimmäistä gaviahuippua, josta vastasivat kaakkurit. Vuoniemen summa oli 729 (23+106).

Seuraavalla viikolla gavia ei lentänyt - yhteensä vain muutama kymmenen gaviaa näki todistettavasti stajareita P-K:ssa. Loppuviikosta muutto piristyi selvästi tarkkailijoidensa tavoin. Vuoniemen summat 27.-28.9. 67 (6+4) ja 244 (3+5) gaviaa (MH ym). Lajisuhteista ei saatu selvää, mutta Punkaharjun havainnot kertoivat kaakkuriylivoimasta (JKo).

Taas seurasi hiljaiseloa vajaan viikon, vaikka tikistystä piisasi Vuoniemessä lähes joka päivä (MH,JHelstola,ML ym). 4.10. oli taas hyvä päivä Vuoniemessä. Pyhäselkää mittasi sievoiset 497 gaviaa (40+72 eli kuikat alkoivat päästä muuton makuun) (MH,JHelstola). Jatkoa odoteltiin, mutta sitä seurasi vasta parin päivän päästä. Välipäivänä vain 40 kuikkalintua (13+17) oli havaintovihoissa puoleen päivään mennessä eikä muukaan arktika innostunut muutolle liian kauniissa säässä, joten porukka (MH,PH,ML, JR-ym) hajaantui inojen, iskien ja muiden idän pikkujättiläisten perään. Kaakkureilla alkoi olla jo nuoria lintuja enemmän mukana (12 ad, 5 juv). Mutta seuraavana päivänä 6.10. oltiin taas intoa uhkuen ja massoja odotellen Vuoniemessä (PH,ML,AP). Kaakkoistuuli ja rähmäkelit nostattivat sen verran toiveita, että tarkkailua jatkettiin pitkälle iltapäivään (6.30-15.00). Iltapäivän varaan päivän gaviamuutto jäikin. Valtaosa Vuoniemen 200 kuikkapitoisesta gaviasta (123+58) meni klo 13.30-15.00 ja aivan vierestä. Sopivasti huipun aikaan (14-15) käväisi MH Joe Rantakylässä näkemässä 140 gaviaa. Molemmilla lajeilla muuttoon osallistui lähes pelkästään vanhoja lintuja. Vuoniemen kuikista iälleen määritettiin 122 vanhaa ja 1 nuori, kaakkureista 54 ja 2. Välipäivä ja seuraavana päivänä 8.10. taas sepelanhien ohessa selvää gavialiikettä: Vuoniemessä 118 (10+8) lintua (MH,AV). ML vältteli Joensuussa gaviota koko päivän (8.40-16.10). Tuloksena kokonaista kolme yksilöä. Kauniin päivän kunniaksi ne gaviat, jotka yleensä erehtyivät Joensuun korkeudelle, lensivät epäilemättä mantreen yllä liian korkealla tullakseen havaituksi mutta laskeutuivat Vuoniemeen mennessä alemmaksi.

Lokakuun puolivälin kahta puolta stajaus vain tiivistyi hanhimassoja odotellessa ja uusia paikkoja mm. Kit Kyyrönniemi ja Kes Ruokkeenniemi käytiin testaamassa. Mutta gaviolla ei menohaluja piisannut. 9.-19.10. päivittäiset yksilömäärät vaihtelivat 4-62 välillä. Ajanjakson parhaana päivänä 15.10. ihmeteltiin Vuoniemessä tuntitolkulla utuisessa rähmäsäässä yhteensä 7 aamugaviaa (MH,ML). Päivällä näkyvyys parani ja MH plokkasi Rantakylästä 33 ja 22 gavian parvet klo 15.00. Jakson aikana nähtiin suhteessa runsaasti nuoria kaakkureita mutta vain yksittäisiä kuikkanuorukaisia.

Juhlakupukainen kuikka ylittää juhlallisesti tarkkailijansa. (Mauri Leivo).

20.10. oli yhtä arktista juhlaa. Vesiäisiä, hanhia ja gaviota, kaikkia meni mahtavasti reippaan koillistuulen mukana. Vuoniemi (PH,ML) jäi tällä kertaa 635 gaviallaan (121+37) päämuuttoreitistä selvästi sivuun, puhumattakaan Pielisjoen väärellä eli luoteispuolella sijaitsevasta Joe Pilkosta, jossa koko päivänä kokonaista 3 gaviaa osui näkökenttään (ELn). Mutta 60 km etelämpänä Ruokkeenniemessä (MH,AP,PZ) lähenneltiin sitä vastoin P-K:n parhaita lukemia 3000 gavialla (20+50). Vuoniemessä pääosa meni klo 8.40-10.00 melko läheltä länsipuolelta SW-S. Ruokkeenniemen muutosta MH kommentoi seuraavaa: "Lähes kaikki klo 9-10 välillä kaukaa selän keskeltä kapeaa putkea pitkin." Gaviat räpyttelivät vinhaa vauhtia SW-WSW ja ennättivät helposti alle tunnissa tynnyttämään eteläkarjalaisten stajarien loputonta arktikanalkää Ruokkeenniemestä 30 km lounaaseen Punkaharjun Hirvikoskelle, jossa päivän gaviasumma oli 4700 (JKo). Vielä vähän etelämpänä Lappeenrannassa laskettiin 4200 gaviaa, joista suurin osa klo 10.30-11.30. Nämä komeat luvut olivat kuitenkin kaikkien hämmästykseksi silkkaa paperia Uukunniemen Kuljakonvuoren tapahtumien rinnalla. Siellä Pyhäjärven keskellä JRantanen herkutteli itsensä lähtemättömästi arktikahistorian sivuille, jonne tuon päivän jälkeen tultiin kirjoittamaan aivan uusi luku kuikkien syksyisestä muutosta (Itä-)Suomen ilmatilassa. 24 000 gaviaa!! Se on uskomaton ja käsittämätöntä mutta totta. Kun Rantasen Jouko syysäi nuo luvut puhelinlangoille tuon ikimuistosen sunnuntain iltana, niin siinä mykistyi moni sälli luuri kourassaan. Uukunniemelläkin muuton päävaihe oli mennyt aamupäivällä melko nopeasti (9-11) ja kuikat olivat siellä selvä valtalaji. Kuikilla muutto oli yhä vanhojen lintujen heiniä (Vuoniemi 76ad, 4juv), mutta kaakkureilla päivästä kehkeytyi nuorten lintujen päämuuttopäivä (Vuoniemi 7ad, 26juv).

Seuraavana aamuna ML kävi Vuoniemessä klo 7-11.40 rääppiäisillä, mutta 79 gaviaan oli tyytyminen. Näistä 4 oli kuikkia (1ad, 3juv) ja 19 kaakkureita (1ad, 15 juv).

Tuon päivän jälkeen lähialueiden gaviavedet alkoivat olla tyhjiillään. Lokakuun lopulla nähtiin joitakin yksittäisiä kuikkia ja kaakkureita ja syksyn viimeiset 4 gaviaa lipui Kon Selkien yli 18.11. (HK).

Vesiäiset

Vesiäiset ovat useimpien arktikanistien silmissä jonkinlaista oheissälää, jota on tietenkin leppoisa ihmetellä ja laskeskella gaviota ja hanhia odotellessa. Määrällisesti ne ovat kuitenkin ylitse muiden ja niidenkin muuttoon sisältyy mielenkiintoisia juttuja, joita tutkivalla havainnoinnilla voidaan saada selville.

Ennen vesiäisten syys-lokakuista muuttoaikaa tehtiin muutamia satunnaisia havaintoja mustalintujen kesämuutosta. 26.7. ohitti Vuoniemen salmen 3 mustalintua (ML). 15.8. kierteli samassa paikassa 25 mullia ja 18.8. 21 (MH). Yllättäen 15.7. ylitti Vuonoksen 15 pilkkasiipeä (AV).

Syyskuun puolivälin jälkeen muun arktikan myötä vakiintuivat myös vesiäisparvet Pohjois-Karjalan maisemakuvassa. Ensimmäinen vilkkaampi päivä oli 19.9., jolloin Vuoniemessä kirjattiin 520 vesiäistä (mustalintuja 350) (MH). Pari päivää myöhemmin mustalintumuutto parani syksyn parhaaseensa, nyt Vuoniemessä yhteensä 900 määritettiin. Alleja tuon päivän yhteissummasta 2300 oli vain 230 (MH,PH,HK,PM,AP, JR). Yllättävän suuri oli pilkkasiipisumma 173 (15a) yksilöä, jonka ylitse ylsi vain massapäivän 20.10. lukemat. Lapasotkiakin muutti jo 27 yksilöä. Vuonoksessa värjöteltiin myös samana päivänä (ML,AV), mutta sen pahasti reitin ulkopuolinen sijainti näkyy jo vesiäissummasta 420 yksilöä.

27.9. utuisena ja sateisena päivänä sinkoili pieniä alliparvia Vuoniemessä yhteensä 1730 (45a) verran (MH,HK,ML,AV). Lähes sama määrä nähtiin viikon hiljaiselon jälkeen 3.10. Vuoniemessä, 1100 allia ja 600 sp:tä (ML,JHelstola). Seuraavaksi päiväksi allimuutto yltyi syksyn toiseksi parhaaseen esitykseen. Vuoniemen 7300 vesiäisestä 6120 oli alleja. Samana päivänä myös Punkaharjulla laskettiin syksyn paras allilukema 15 000 (JKo).

6.10. lämpimän mutta kostean kaakkoistuulen hyväillessä Vuoniemen stajareiden ahavoituneita poskia vesiäisillä oli menohaluja. Päivän 4000 vesiäisestä 3550 (65a) oli alleja, huippu oli iltapäivällä (PH,ML,AP). Alleista vanhoja koiraita oli yli puolet ja niiden pääjoukot lienevät menneetkin 4. ja 6. lokakuuta. Viikkoa myöhemmin vanhojen koiraiden osuus

alliparvissa oli jo selvästi alle puolet. Muutamia pieniä lähialueiden lapasotkiparvia lipsahti aamupäivän aikana salmesta, mutta iltapäivällä ryöpsähti selvästikin jostain kauempaa tuimassa muuttolennessa lapasotkia sen verran, että syksyn paras muutto 245 yksilöä tuli todetuksi, samoin syksyn komein parvi 150 yksilöä. Myös 8.10. muutti muuten vaisuna päivänä (620 vesiäistä) Vuoniemessä kohtuullisesti lapsotkia, 76 yksilöä (MH).

11.-14.10. nähtiin joka päivä jossain vähintään tuhat vesiäistä. 11.10. Kyyrönniemessä 3900 (MH), 12.10. Ruokkeenniemessä 1600 (ML,AV), 13.10. Ruokkeenniemessä 3640 (PH,ML) ja 14.10. Vuoniemessä 4200 (MH).

11.10. muutto meni ohi puolille päiville mennessä, Joe Rantakylässä nähtiin klo 12.30-13.40 vain 90 vesiäistä. 12.10. Ruokkeenniemen vesiäisistä määritettiin 235 (16a) allia ja 325 (20a) mustalintuja, mutta seuraavana päivänä 3585 (54a) allia ja 30 (4a) mustalintua. Lapsotkia muutti 11.10. Kyyrönniemessä 80 (MH), 12.10. samassa paikassa vain 7, kun Ruokkeenniemessä meni 86 (5a) (PH,ML).

17.-20.10. tyhjeni Siperian vesiäislaitumet. Joka päivä sylki tuhansia vesiäisiä ja homma huipentui yleisenä massapäivänä 20.10., jolloin Vuoniemessä raapusteltiin papereihin numerot 15250 vesiäistä (alleja määritettiin 10850) (PH,ML ym) ja Ruokkeenniemessä ehkä yllättäen vain 8000 vesiäistä (MH,AP,PZ). Myös Punkaharjulla vesiäissumma oli yllättävästi "vain" yhtä suuri kuin Vuoniemessä. Vuoniemessä ja Ruokkeenniemessä määritettiin vain 11 ja 5 mustalintua (!) mutta syksyn huippuna 247 (18a) ja 213 pilkkasiipeä.

Massamuuton rippeet mielessään ML könsyi vielä 21.10. Vuoniemeen (7.00-11.20) todistamaan purevaa koillistuulta, lumikuuroja ja hyvin heikkoa vesiäismuuttoa (260 yksilöä). Poikkeuksen tekivät lapasotkat, jotka rynnistivät alkavaa talvea pakoon peräti 162 (6a) yksilön voimin. Massapäivänä 20.10. niitä havaittiin samassa paikassa lähes puolet vähemmän (93). Tämän päivän jälkeen nähtiin paikallisia vesilintuja aina joulukuun alkuun asti eri puolilla maakuntaa.

Kahlaaja-asiantuntija A.Vänskä valtakunnassaan Outokummun Vuonoksessa. (Mauri Leivo).

Kahlaajat

Syksystä 1991 muodostui kaikkien aikojen kahlaajasyksy. Mahtavia ja monipuolisia muuttoja nähtiin useita kertoja ja monilta lajeilta entiset ennätykset rikottiin menen tullen. Tärkeimpänä syynä hienoon syksyyn oli eittämättä aktiivinen muutontarkkailu Outokummun Vuonoksessa, jossa pääosan urakasta suoritti AV. Muutamia hyviä muuttoja havaittiin myös Rääkkylän Vuoniemestä, mutta sen sijaan Pielisjoen muuton seuranta Joensuussa oli olematonta, koska Paritsanlahdella ja Utran kanavalla lietteiden yllä lainehti Pielisen tummanpuhuva vesi. Oma vakaa uskoni kuitenkin on, että nimenomaan rähmäsäällä Pielisjoella suoritettu stajailu tuottaisi enemmän kahlaajia kuin Vuonoksessa, onhan se paremmin arktikareitillä kuin Outokummun ylpeys. Siinäpä olisi haastetta Joensuun lintuharrastajille.

Kahlaajamuuton aloittivat 6.7. Vuonoksessa nähdyt 2 suosirriä (AV). Yllättäen ensimmäiset mustaviklot nähtiin vasta heinäkuun puolivälissä, vaikka itse näin jo kesäkuun puolivälissä Kirkkonummen Porkkalassa etelään kiirehtiviä vanhoja lintuja. 15.-20.7. tapahtui ensimmäinen arktisten kahlaajien päämuutto. Se osattiin ennakoida hyvin, sillä heinäkuun puolivälille sattuvan matalapaineen tiedetään varmuudella pudottavan alailmoihin ainakin vanhoja sirrejä. Heti 15.7. aamun varhaisina tunteina (4-8) päästiin Vuonoksessa ihailemaan vilkasta kahlaajamuuttoa: 96 (6a) suosirriä, peräti 28 (4a) kuovisirriä ja 6 pikkusirriä sekä komea 35 punakuirin potti (AV). Kovan alun jälkeen muutto vaimeni vaikka ukkosta ja kuurosateita esiintyikin yleisesti. Toiseksi paras päivä tuolla jaksolla oli 19.7. 10 suosirrillään, 1 kuovisirrillään ja 19 pikkusirrillään (ML,AV). Selvä välipäivä oli tyyni ja lämmin 17.7., jolloin sekä Vuonoksessa (AV) että Vuoniemessä (ML) meni parituntinen aamustajii harakoille, saldona vain yksi suosirrin ääni Vuoniemessä.

Seuraava vilkas muutto tapahtui 7.-11.8., taas vesisateen säästyksellä. Paras päivä sattui taas heti alkuun. 7.8. seisottiin Vuonoksessa tuntikausia "turhuuden lietteiden" äärellä ja laskettiin ohessa seuraavia kahlaajamääriä: 30 tylliä, 200 (5a) tundrakurmitsaa, 30 (5a) punakuiria, 150 (3a) isosirriä, 40 suosirriä, 4 kuovisirriä ja 18 pulmussirriä (MH,AV). Näistä tundrakurmitsa- ja isosirrimäärät ovat aikaisempiin syksyihin verrattuna huikkeen suuria. Kaikki arktiset kahlaajat olivat vanhuksia. Samana päivänä Repokallion kaatopaikan jaskalietteilillä pyllersi vain 1 pikkusirri ja 5 lapinsirriä (HK). 9.8. tiikusateessa oli kahlaajat taas matalalennolla Vuonoksen ilmatilassa havainnoitsijoiden iloksi. Havainnointi kattoi lähes koko päivän (klo 6-16). Lajisto oli osapuillen sama kuin pari päivää aiemmin, mutta määrät vain pienempiä: 30 tylliä, 20 tundrakurmitsaa, 1 punakuiri, 1 punajalkaviklo, 4 mustavikloa, 5 isosirriä, 64 suorirriä, 3 kuovisirriä sekä 15 pikkusirriä (MH,AV). Vanhojen kahlaajien viimeinen parempi päivä oli 11.8., jolloin Vuonoksessa näyttäytyi tavallisempien lajien lisäksi syksyn ainoat vesipääskyt (3) ja meriharakka (HK,TN).

Kuukausi ehti kulua ennen seuraavaa kahlaaja-aaltoa ja tällä välin oli tapahtunut sukupolven vaihdos. Elokuun loppupuoliskolta alkaen miltei kaikki kahlaajat olivat nuoria, samana kesänä jossain Siperian loputtomalla tundralla syntyneitä. 7.-11.9. jäätävän luoteisvirtauksen yhteydessä navakka tuuli niin väärästä suunnasta kuin olikin painoi kahlaajanuorikoita alas taivaan sinestä. Sääperillä nähtiin yksittäisiä (1-2 yksilöä) tulleja, suosirrejä, kuovisirrejä ja pikkusirrejä (PH,HK,ML). Seuraavana päivänä lajisto karttui Vuonoksessa 4 tundrakurmitsalla ja suosirrejä muutti 9 (4a) (ML,AV). 11.9. suosirri lensi jo tosissaan: 57 (8a) Vuonoksessa (AV). Myös syksyn ensimmäinen nuori pulmussirri tarkasti Vuonoksen lietteiden kunnon. 15.9. näkyi niin ikään nuori pulmussirri ja 13 (2a) suosirriä muuttolla samassa paikassa (ML,AP).

Menneinä vuosina kahlurimuutto veteli jo viimeisiään näihin aikoihin. Mutta tällä kertaa kävi tyystin toisin. Paras oli vielä näkemättä! Syyskuun 20.-21. pyyhkäisi Suomen yli voimakas matalapaine runsaine sateineen. Vuonoksessa tapitettiin molempina päivinä suurin osa valoisasta ajasta: 20.9. klo 8.50-16.45 (MH,PH,JR,AV) ja 21.9. klo 6.30-15.00 (ML,AV). 20.9. muutto kesti koko tarkkailuajan, mutta seuraavana päivänä muutto hiipui (siirtyi yläilmoihin?) ennen puolta päivää sateen lakattua. Pääosissa olivat suosirrit, joita laskettiin komeat 430 (17a) ja 179 (17a) muuttavaa yksilöä. Muidenkaan lajien ei tarvinnut hävetä määriään. Ensimmäisenä muuttopäivänä raapusteltiin seuraavanlaisia lukemia: tylli 17 (2a),

Nuori tylli Joensuun Ukonlahdella. (Mauri Leivo).

tundrakurmitsa peräti 120 (13a), punakuiri 38 (3a), isosirri 2 (2a) ja kuovisirri 30 (2a). Ja toisena: tylli 19 (5a), tundrakurmitsa 45 (9a), isosirri komea a54, pikkusirri 3, kuovisirri 24 (6a) sekä pulmussirri ennätyskelliset 30 (7a). 21.9. saatiin vertailulukemat Vuoniemestä, jossa stajailtiin aamusta pitkälle päivään (MH,PH,HK,AP,JR). Muutto oli vähän vaisumpaa kuin Vuonoksessa, mutta silti ihan kohtuullista: tylli 1, tundrakurmitsa 18 (4a), punakuiri 2, isosirri 1, IK 82 (5a), suosirri 24 (3a) ja PK 92 (7a). Sen sijaan jokunen kivenheitto lounaampana, saman vesistöreitien varrella Punkaharjulla kahlaajia osui lintumiesten silmiin selvästi taajemmin. Päivän kahlaajista mainittakoon 189 tundrakurmitsaa, 23 isosirriä ja 750 suosirriä + PK:ta (JKo).

27.-28.9. nähtiin Pohjois-Karjalassa varsin hyvää kuikkalintu- ja vesiäismuuttoa, mutta kahlaajia ei sopivantuntuisesta (tuhruisesta) säästä huolimatta juuri nähty. Maininnan arvoisia ovat kuitenkin 27.9. nähdyt tundrakurmitsat, 21 paikallista Vuonoksessa (AV) ja 15 muuttavaa Vuoniemessä (MH,HK,ML,AV).

Lokakuun alussa meni Itä-Suomen yli useita kuurosadealueita ja sen jälkeen nähtiinkin vielä kerran mainiota kahlaajamuuttoa, tällä kertaa lähes yksinomaan suosirrien taholta. 5.10. melko lämpimässä ja kauniissa syysäässä iltapäivällä, pienen hanhiliikkeen ohessa laskettiin Joensuun ympäristössä yhteensä 44 suosirriä, joista 7 oli vanhoja, loput nuoria (PH,ML,JR). Seuravaksi päiväksi sää muuttui utuiseksi ja sateiseksi ja Vuoniemessä intouduttiin käyttämään arktikaa oikein tosissaan. Osin auton ikkunasta suoritettu muutontarkkailu tuotti tulokseksi ajankohtaan nähden leppoisat 131 (12a) suosirriä sekä 13 (5a) tundrakurmitsaa (PH,ML,AP). Joe Rantakylässä nähtiin samana päivänä 60 suosirrin muuttoparvi (MH).

Kahlaajasyksyä venyttivät vielä 11.10. Kyrrönniemen tundrakurmitsa (MH), Ruokkeenniemen pikkusirri (ML,AV) sekä Vuonoksen suosirrit 16.10. 2 ja 17.10. 4 (AV).

Lopuksi mahtavan kahlaajasyksyn yhteismääriä joillekin lajeille: tundrakurmitsa 470, punakuiri 106, isosirri 212, suosirri 1253, kuovisirri 107 ja pulmussirri 54.

Suosirrit tekivät monta hienoa muuttoa syksyllä -91 PK:ssa. Nämä muuton uuvuttamat nuorukaiset kuvattiin Joensuun Ukonlahdella. (Mauri Leivo).

ISOT LINNUT

Isojen lintujen muuttohavaintoja ilmoiteltiin yhdeksällä lomakkeella: MH,HK,ML,JMa,KM,TI,AV,JV,Lieksan porukka. Palautetta tuli siis selvästi runsaammin kuin arktikasta, mikä on tavallaan ymmärrettävää, ovathan isot linnut nimensä mukaisesti helposti havaittavia ja näyttäviä - haluttua riistaa. Muuton tarkkailun kattavuus oli parempi kuin ehkä koskaan ja tehokin monina päivinä hyvä, vaikka yleensä tarkkailua oli vain yhdessä pisteessä. Ahkera tarkkailu palkittiin, sillä syksyllä 1991 hanhimuutto oli historiallisen kova; lukuisia mahtavia muuttorentäyksiä tapahtui ja niitä päästiin myös Pohjois-Karjalassa ihaillemaan.

Arktikakatsauksen johdannon kommentit pätevät suurimmaksi osaksi myös tällä palstalla.

Joutsenet

Laulujoutsenten muutto alkoi normaaliin tapaan pikku hiljaa syyskuun alkupuolella, 5.9. Nur Jänislehto 2 SW (JV), 9.9. Lie Teljo 6 m (SK) ja 14.9. Joe 4+5 m (PH,ML). Muutto pysyi kuitenkin vaisuna koko syyskuun ajan ja vielä lokakuun alunkin. Hyvinä hanhipäivinäkin joutsensaalis jäi muutamiin pikkuparviin, esim. 8.10. sepelhanhimassojen yhteydessä Vuoniemessä vain 6 m (MH,AV) ja Joensuussa yhteensä 14 (3a) m (ML).

Juuri ennen lokakuun puoliväliä tapahtuneen arktikaryöpyyn mukana lensivät joutsenetkin ihan porukalla Itä-Suomen yli. 11.10. Kes Rastissa muutti 60 joutsenen parvi. 12.10. Ruokkeenniemessä klo 6.30-14.30 joutsensumma oli komeat 138 yksilöä ja mikä mieluisinta näistä peräti 108 oli pikkujoutsenia (ML,AV)! Pikkujoutsenista yli puolet oli kasaantunut 74 yksilön suurparveksi. Kaikki 25 laulujoutsenta oli +1kv-lintuja, mutta pikkujoutsenissa oli useita perhekuntia nuorine lintuineen mukana. Samana päivänä Kyrrönniemessä oli joutsenten suhteen nollapäivä (MH,PM)!? Seuraavalle päivälle riitti Ruokkeenniemessä klo 6-13 vielä 20 pikkujoutsenen muuttoparvi (PH,ML) ja Kes Leveäkivessä 50 laulujoutsenen parvi. Edellispäiväisen muuton jäljiltä oli maakunnan järville ilmaantunut joutsenparvia, mm. Kit Ätäskölle 20 laulujoutsenta ja Päätynlahdelle 13 pikkujoutsenta (PH,ML). Ätäskön joutsenmäärä kasvoi seuraavina päivinä ja syksyn suurin kerääntymä 66 yksilöä todistettiin

19.10. (PH,ML).

Viikon luppovaiheen jälkeen 20.-21.10. muutti joutsenia kohtalaisesti hanhimassojen seassa. 20.10. Joe Utrassa 25 (2a) laulujoutsenta (TI), Höylasilla 80 (4a) klo 12.35-15.35 laulujoutsenta suurimman parven ollessa 57 yksilöä (JMa), Vuoniemessä klo 7.00-16.50 edelliseen verrattuna yllättävän vähän 50 (5a) joutsenta, joista 46 laulujoutsenia (PH,ML ym) ja Ruokkeeniemessä klo 8.20-16.45 60 (5a) joutsenta. 21.10. havainnointia oli vain kahdessa paikassa: Kes Leveäkivi 90 (3a) laulujoutsenta (KM) ja Vuoniemessä klo 7.00-11.20 68 (4a) joutsenta, joista 25 laulujoutsenia (ML). Vielä 23.10. lensi 50 joutsenen parvi Kes Varmon yli (KM).

Loppusyksyllä ei muuttoa enää havaittu eikä juuri havainnoitukaan. Yksittäisiä parvia nähtiin muuttolennessa vielä pitkälle marraskuuhun, mm. Joe Utra 3 laulujoutsenta m (HK). Sen sijaan joutsenlahdet ja -järvet olivat täynnä elämää. 27.10. Pol Viklinrimmillä lepäili yhteensä 46 laulujoutsenta (ML,AV). 2.11. Päättyellä 22 ja samana päivänä Ätäsköllä 41 laulujoutsenta (PH,ML,AP). Vielä 16.11. Päättyelle riitti 26 laulujoutsenta ja yksi nuori pikkujoutsen (HK,AP). Samana päivänä Kit Hyypiinjärvellä oli 2 aikuista pikkujoutsenta (HK,AP). Viimeiset joutsenet havaittiin joulukuun alussa 1.12. Vuoniemessä 4 p (HK,ML ym) ja Utrassa 5 p laulujoutsenta (HK,AP).

Pikkujoutsenia ilmoitettiin nähdyksi syksyn 1991 aikana yhteensä 144 yksilöä.

Polvijärven Viklinrimmillä lepäileviä laulujoutsenia. (Mauri Leivo).

Hanhhet

Syksy 1991 oli historiallinen hanhisyksy. Aktiivinen stajailu palkittiin monella hienolla muutolla. Hanhisyksyn jälkeinen numeerinen tutkailu paljasti karmaat ennätyslukemat: pelkästään MH:n ja ML:n lomakkeilta löytyi yhteensä 80 000 eri hanhea!! Kun tähän summaan lisätään muut lintuharrastajien ilmoittamat hanhet, niin loppusummaan kirjoitetaan historialliset kuusi numeroa 120 000. Useimpina syksyinä vastaava lukema on ollut korkeintaan viidesosa tästä Pohjois-Karjalan hanhiepoksesta uuden sivun kääntäneestä luvusta. Tärkein anti hanhisyksyssä oli kuitenkin aktiivisen ja kokeilevan stajailun tuottama tietous hanhien liikkeistä eri puolilla maakuntaa, mikä tulee varmasti näkymään tulevien syksyjen tarkkailussa ja muuton seurantapisteidien valinnassa. Pohjois-Venäjän tundralla pesivien hanhien

syysmuuton ymmärtämisessä Itä-Suomen lintuharrastajat ovat etuasemassa, mikä on varsinkin Etelä-Karjalassa ymmärretty jo kauan. Lähitulevaisuus tuonee tullessaan paljon uutta, mielenkiintoista tietoa hanhien vuotuisesta lennosta Pohjois-Venäjän pesimä- ja levähdysalueilta Luoteis- ja Länsi-Euroopan talvehtimisalueille.

Ensimmäiset muuttohavainnot tehtiin yllättävästi vasta syyskuun puolivälin jälkeen, kun Suomen ja sen itäpuolisten lähialueiden metsähanhet häipyivät etelän lomaranhoille. 18.9. Pyh Mulossa muutti 80 (2a) Anseria (MH). Seuraavana päivänä hanhia nähtiin jo yleisemmin eri puolilla maakuntaa. Suurimmat summat kirjattiin Vuoniemessä klo 6.15-10.00 790 (10a) (MH,AV) ja Värtsilässä klo 11.30-14.30 220 (6a) (MH,AV). Määritetyt olivat metsähanhia 65 ja Ansereita 70. Sumuisen välipäivän jälkeen nähtiin 21.9. taas vähän vilkkaampaa hanhimuuttoa. Vuoniemi oli jälleen selvästi ylitse muiden 900 hanhellaan (MH,PH,HK,PM,AP,JR). Nyt matkaan olivat käyneet jo arktiset hanhet, sillä 146 metsähanhen lisäksi hanhiparvista määritettiin myös 1 tundrahanhi, 189 (3a) sepelhanhea ja yllättäen 16 hyvin varhaista valkoposkea. Vuonoksen 150 (6a) hanhesta puolet (74) (ML,AV) ja Höylasin 280 (3a) hanhesta 64 oli metsähanhia (JMa).

Syksyn -91 ennätyksellisen hanhimuuton aloittivat metsähanhet syyskuun puolivälissä. (Mauri Leivo).

Syyskuun loppupuolen hanhet ottivat leppoisasti ilman kummempia ryntäilyjä. 27.-28.9. näkyi gaviota ja vesiaisiä jo kohtuullisesti, mutta hanhia niukalti. Vuoniemessä stajailtiin molempina päivinä: 27.9. 6 ja 28.9. 290 (3a) hanhea (MH ym).

Lokakuun alkoi hanhien osalta hiljaisena. Päivittäin näkyi kyllä pieniä parvia, mutta stajarit saivat rauhassa keskittyä lapintiaisten laskemiseen. 8.10. tahti muuttui äkisti. P-K:n lintuharrastajat eivät kuitenkaan olleet yllätettävissä. Vuoniemessä oltiin stajiasemissa klo 8.45-14.30 (MH,AV). ML:kin ehätti parahiksi klo 8.40-12.40 ihailemaan hanhiauroja Höylasin torniin, josta hän kuitenkin siirtyi Rantakylän pallille iltapäiväksi 14.10-16.10. Kesälahdella

hanhia ihmeteltiin iltapäivän puolella klo 13-17 (KM). Päivä oli sepelhanhien, joka suoritti monelta syksyltä tutun kauniin ilman päämuutonsa. Vuoniemen summa oli 6000 (47a) hanhea, joista 4600 (24a) sepelhanhia, Höylasin 3200 (13a) hanhea, sepelhanhia 1300 (6a), ja Kesälahden 6350 (16a), joista 4500 Leveäkivessä klo 16.15-45, ei lajimäärityksiä (KM). Vuoniemessä määritettiin seplujen lisäksi 370 (4a) valkoposkea, 55 metsähanhea ja 5 tundrahanhea. Vuoniemestä katsottuna suurin hanhista osa meni kaukaa luoteesta ja Höylasilta katsottuna 2/3 meni eteläpuolelta eli selvä putki meni Pyhäselän keskeltä SW-WSW. Huippu Joensuun seudulla oli klo 11-12 ja Rantakylässä näkyikin iltapäivällä enää 550 (7a) hanhea. Kesälahdella nähtiin iltapäivän aikana (aamupäivällä ei vielä yhtään?) kuitenkin yli 6000 hanhea. Pyhäselältä 80 km etelälounaaseen Punkaharjulla muutto oli hurjaa. Päivän saldo oli peräti 37 500 (166a) muuton alkaessa klo 12:n jälkeen, huipentuessa klo 14-15 ja jatkuessa voimakkaan iltaan asti (JKo). Samaa luokkaa oli muutto Lappeenrannassa, 30 000 (PRantanen).

Päivän muutosta ehdotan kahta teoriaa, joista molemmat selittäisivät sen miksi huippu oli Joensuussa niin paljon aikaisemmin ja miksi siellä ei iltapäivällä näkynyt hanhia. Joko Joensuun seudun muutto lähti olennaisesti eri levähdysalueelta kuin Punkaharjun, mikä ei tunnu kovin todennäköiseltä ja mitä vastaan soti ainakin jossain määrin se, että määritettyjen hanhien lajisuhteet olivat samanlaiset. Tai mikä todennäköisempää, muutto lähti samoilta alueilta, mutta reitti siirtyi etelämmäksi muuton kiihtyessä päivän aikana. Reittimuutoksen selityksenä ei ollut ainakaan tuuli, sillä se oli koko päivän heikko SW-SSW:stä. Sen sijaan selitys olisi luultavasti löytynyt aamuiselta Vienanmereltä. Kiihtyessään muutto luultavasti muuttui vähemmän maantieteellisille tekijöille herkäksi (mikä ilmiö on useilla lajeilla todettakin) ja ohjautui näin päivän kuluessa idemmäksi. Tyypillistä tuntuu kuitenkin olevan sepelhanhien syksyisen kauniin sään massamuuton kaakkoinen painopiste. Useimmiten Pohjois-Karjalassa nuijataan tarkkailusta huolimatta lähes koko muutto.

Muutto siirtyi illalla ja yöllä uudelleen lännemmäksi, sillä heti aamun sarastaessa 9.10. vyöry valtaosin puolen ensimmäisen tunnin aikana Vuoniemen salmesta 1530 (19a) epäilemättä Pyhäselällä lepäilyttä sepelhanhea etelään aivan vedenpinnassa (MH,PH,ML,JP,PZ). Myöhemmin päivällä nähtiin vielä 600 (3a) seplua Joe Repokalliassa (MH,PH,ML).

Välipäivän jälkeen sepelhanhet näyttivät menohalunsa jälleen. 11.10. klo 7.15-14.00 Kit Kyyrönniemessä pilvipoutaisessa, heikkotuulisessa säässä tarkkailun tulos oli varsin sievoiset 8450 (54a) hanhea, joista 3510 (20a) sepelhanhea ja 1010 (7a) valkoposkea (MH). Anserit olivat poissa. ML sai hanhiehälytyksen puolilta päiviltä ja matkalla stajipaikalle klo 12.15-30 Joensuun kaupungin yli vyöry 790 (4a) hanhea. Rantakylän pallilla totuus kuitenkin oli tyyli: muutto loppui kuin seinään - vain 7 Anseria näkyi klo 12.30-13.40. Periaatteessa muuton ajoittuminen oli siis kutakuinkin samanlainen kuin 8.10. Kesälahdella (Rasti-kk) oltiin myös ulkosalla (klo ?) ja hanhilta ei voinut sielläkään välttyä. 3350 (9a) oli hanhisumma (KM). Illalla muutto jatkui vilkkaana ainakin Punkaharjulla, jossa klo 14.25-18.00 muutti yli 6000 hanhea (sepelhanhi 4500, valkoposkihanhi 1670) (OPPietiläinen).

Seuraavana päivänä ML,AV päättivät testata Kes Ruokkeenniemen klo 6.30-14.30 ja joutuivat keskelle valkoposkitykitystä. Päivän 9300 (49a) hanhesta 5570 (22a) määritettiin valkoposkiksi ja valtaosa määrittämättömistä oli valkoposkihanhityyppejä. Muita hanhilajeja oli liikkeellä niukasti, metsähanhia 60 (3a), tundrahanhia 82 (3a) ja sepelhanhia 285 (6a). Noin 2000 valkoposkea nousi aamuvarhaisella pohjoiselta selältä muutolle SW-W useina suurparvina. Loput tulivat muuttolennolla koillisesta molemmin puolin tasaisesti pitkin päivää aina iltapäivän puolelle saakka. Ilmeisesti roikkuvan sään takia muutto tapahtui matalalla, monet parvet painuivat heti mantereelta tultuaan seplujen tapaan järven pintaan. 30 km pohjoisempana Kyyrönniemessä ei valkoposkimassoista tiedetty mitään. Siellä päivän 700 hanhesta yli 600 oli sepelhanhia (MH,PM,TN). Valkoposkiputki näytti olleen todella kapea, sillä 30 km Ruokkeesta etelään Punkaharjulla muutto oli niin ikään selvästi heikompaa. Päivän 2800 (21a) hanhesta 1500 oli valkoposkia ja 900 sepelhanhia (JKo).

Seuraavana päivänä stajattiin tietenkin uudestaan Ruokkeenniemessä klo 6.25-13.00

(PH,ML). Hanhimuutto oli kuitenkin melko vaisua, summa oli vain 240 hanhea, joista 204 (4a) valkoposkia. Myöhemmin päivällä PH,ML näkivät Kes-Kit vielä 250 (3a) valkoposkea. Punkaharjulla muutto oli tänään vaihteeksi selvästi vilkkaampaa: 2000 hanhea, joista 1570 valkoposkea (JKo). Sää pysyi pitkälle päivään samanlaisena kuin 12.10., joten jokin muu tekijä lienee ohjannut valkoposket etelämmäksi.

Seuraavalla viikolla vallitsivat sumuiset, sateiset ja lämpimät säät eikä hanhia näkynyt yksittäisiä parvia lukuun ottamatta. Lauantaina Ruokkeenniemi miehittiin taasen, mutta sekään ei auttanut, vain muutama hanhiparvi näkyi (PH,ML). Sama todettiin Vuoniemessä (MH) ja Punkaharjulla (JKo). Mutta päivän aikana kaakkoistuuli kiertyi itään-itäkoilliseen... ja sehän pisti hanhimassat liikkeelle, kuten arvattiin.

20.10. sunnuntai oli Pohjois-Karjalassa kaikkien aikojen kovin hanhipäivä. Lepopäivää pyhitettiin ankarasti stajiamalla monella maakunnan kullmalla ja muutosta saatiin tällä kertaa erinomaisen hyvä kuva. Vaikka hanhimassat vyöryivät lujan koillistuulen siivittäminä, osin sateisessa, rähmäisessä säässä leveällä rintamalla, voitiin päivän tuloksia puntaroidessa todeta biomassaltaan raskaimman reitin kulkeneen Joensuun päältä. Oli siinä maallikoillakin ihmettelemistä, kun hanhiparvia kaakatti läpi päivän kaupungin yli komeina muodostelmina. Mutta stajipaikoilla ei ihmetelty vaan koetettiin hiki hatuissa saada edes joten kuten joka puolella etenevät hanhiparvet hallintaan. Tätä puuhaa häiritsivät tietenkin monilukuisina ryntäilleet gaviat ja allit. Hanhien parvilukumäärä oli esimerkiksi Vuoniemessä yli 200 (keskimääräinen parvikoko n130 yksilöä).

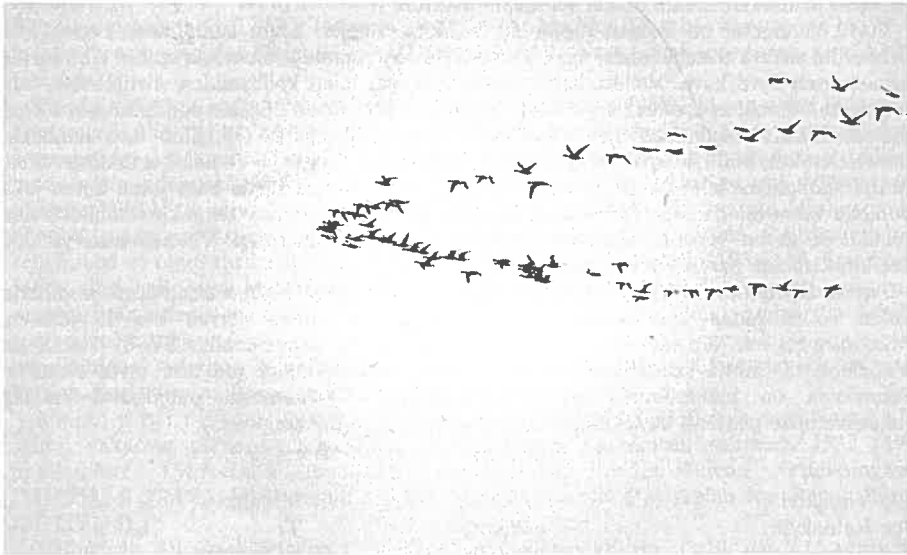
Aamuvarhaisella oli vielä hiljaista, mutta klo 10 tietämissä alkoi massamuutto ja muutto jatkui voimakkaana iltapimeään asti, joskin vaimeni jonkin verran klo 15 jälkeen. Muuttosuunta oli valkoposkilla ja Anserilla SW-WSW, sepelhanhilla SW-S. Tiedot on Vuoniemestä, mutta suunnilleen samankaltainen muuton kulku todettiin myös muualla. Seuravassa on hanhisummaa eri tarkkailupisteistä Itä-Suomessa pohjoisesta etelään (alleviivatuissa pisteissä tarkailu on ollut kattavaa ja ±vertailukelpoista):

Lip Viinijärvi	n7 000	VJouhki
Joe Rantakylä	n10 000	TI
Pilkko	<u>24 000</u>	ELaananen
Höylas	10 500	JMa
Rää Vuoniemi	<u>23 560</u>	PH,ML,KaK,KL
Kes Ruokkeenniemi	<u>16 400</u>	MH,AP,PZ
Kes Purujärvi	4 500	KM
Punkasalmi	<u>9 400</u>	HRäsänen
Punkaharju	<u>17 100</u>	JKo ym.
Uukunniemi	<u>32 000</u>	JRantanen
Lappeenranta	<u>14 000</u>	PRantanen

Pääosaa näytelmässä esittivät valkoposket ja ensimmäistä kertaa syksyn aikana tundrahanhet. Metsä- ja sepelhanhia oli sen sijaan kaikissa pisteissä vain pieniä määriä. Höylasilta valkoposkien/tundrahanhien(+Anser sp:n) määrät olivat 880/845(+160), Vuoniemessä 1850/1450(+2000), Ruokkeenniemessä 55/1520(+1200), Punkaharjulla 1200/2320(+2870), Uukunniemellä 100/12000(+n3000) ja Lappeenrannassa 1200/2900(+1600). Valkoposkimuuton painopiste oli siis selvästi pohjoisessa (Joensuu, Vuoniemi) ja tundrahanhien rajan pinnassa (Uukunniemellä). Eteläisen Saimaan muuttontarkkailupisteiden (Ruokke-Lappeenranta) pienemmät hanhisummat ovat ymmärrettäviä, koska kyseiset paikat olivat joutuneet kahden hanhiputken väliin: valkoposkimassat menivät luoteempaa ja tundrahanhet kaakompaa.

Yöllä kuultiin hanhitokkien metelöintiä mm, Kon Riikiranassa (PM), mutta aamulla maassa oli rauha (ja lumi!), hanhet eivät päässeet häiritsemään. Arktisessa säässä

Vuoniemessä klo 7.00-11.40 stajailut ML näki vain 190 jäännöshanhea, mutta etelämpänä Kesälahdella näkyi klo 10-13 sentään 1500 (9a) hanhea (TI,KM) ja Punkaharjulla klo 6.45-12.30 3500 (52a) hanhea, joista 1300 oli valkoposkia (JKo). Hieman pohjoisen puolelle kääntynyt tuuli ja hyvä näkyvyys ajoi valkoposkihanhet Pyhäselän reittiä selvästi kaakommaksi. Vielä seuraavana päivänä tikistettiin Kesälahdella 150 hanhen parvi (KM) ja syksyn viimeiset 2 (metsä)hanhea tepasteli Out Vuonoksessa sänkipellolla (ML). Hanhistaijarit pääsivät viimein ansaittuun lepoon...

Sepelhanhitokka porisemassa kohti talvehtimisalueita. (Mauri Leivo).

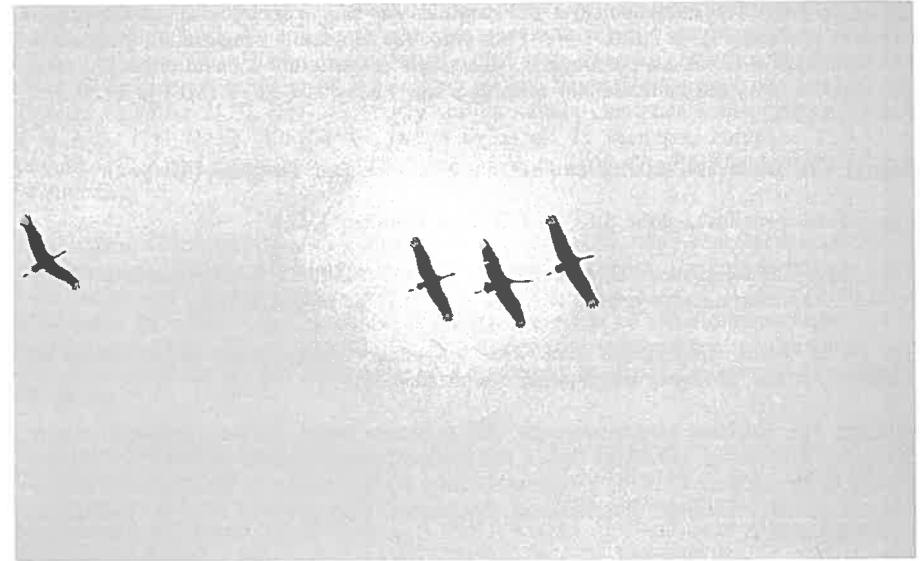
Kurki

Kurki suoritti tavanomaisen syysmuuton. Muuton alku todettiin elokuun lopulla, jolloin maakunnan sisällä tapahtuu osittaismuuttoa kurkien kokoontuessa perinteisille viljantankkauspaikoille. 24.8. Lie Kylänlahdella muutti 6 kurkea (SK). Samana päivänä laskettiin Rää Oravilahdella jo 70 paikallista lintua ja 8.9. kurkimäärä oli kasvanut jo 100 yksilöön (MH). 18.9. Lie Vuonislahdella nähtiin 50 kurkea (SK). Ainoa vilkkaampi muuttopäivä syyskuussa tuntui olleen 17.9., jolloin MH laski muun retkeilyn ohessa 44 (4a) muuttokurkea.

Lokakuun alussa tapahtui perinteinen maakunnan kurkiressun tyhjennys. 7.10. Kirkaalla säällä myötätuuessa etelään viuhdaneista kurjista 230 (7a) sattui Vuoniemeä klo 6.45-10.45 miehittäneen MH:n kiikariin. Suurin parvi 100 yksilöä nähtiin puoli tuntia aiemmin Höylasilla (JMa). Päivällä meni Pyh Mulossa vielä 35 kurjen parvi (MH).

Myöhemmin lokakuussa nähtiin vielä yllättävän paljon kurkia. Heti seuraavana päivänä 8.10. kaunis syysää houkutteli lokakurkia muutolle. Vuoniemessä muutti 25 (2a) kurkea (MH,AV), joista toinen 12 yksilön parvi nähtiin Höylasilla saman muuttoreitin vähän pohjoisemmassa pisteessä (ML).

Viimeiset kurjet soluttautuivat hanhimassojen sekaan 20.-21.10. Ensimmäisenä päivänä Vuoniemessä nähtiin 41 (2a) hujassa myötäisessä etelään ylvästi purjehtivaa kurkea (PH,ML) ja seuraavana aamuna vielä 2 mattimyöhäistä (ML).

Pohjois-Karjalan:n kurkipellot tyhjenevät joka syksy syys-lokakuun vaihteen kauniilla, pohjoistuulisilla säillä. (Mauri Leivo).

VAELLUSLINNUT SYKSYLLÄ 1991

Hiiripöllö Surniat olivat täysin kateissa, mitä kuvastaa hyvin havaintojen lukumäärä. Vain kaksi havaintoa ilmoitettiin: 27.10. 1 p Pol Ruvaslahti (ML), ja 2.11. 1 p Kit Tolosenmäki (ML,PH,AP).

Varpuspöllö Varsinaisia vaellushavaintoja ei tehty, mutta yksi höyhenpallero ilmoitettiin kuullun. Kon Jakokoskella 15.-20.10. 1 ääntelevä lintu (T.Pölönen/MP)

Lapinpöllö Ainoat havainnot tulivat Kesälahdelta, missä nähtiin 29.10. 1 p lintu Marjoniemessä ja 1 p Leveäkivessä (KM).

Viirupöllö 5.10. 1 Ilo Hattuvaara (Vesa Jouhki).

Helmiopöllö Joe Höylasin verkoista saatiin syksyn mittaan 7 helmaria, joista neljä rengastettiin 17.-18.9. välisenä yönä (JM). Lisäksi yksi lintu havaittiin 26.11. Lie Partalanmäellä (SK).

Harmaapäätikka Ei vaellushavaintoja. Muut havainnot myöhemmin ARK-katsauksessa.

Käpytikka Käpäreitten liikehdintä oli varsin vaisua, esimerkiksi Vuoniemen syksyn saldo oli vain 7 muuttavaksi kirjattua tikkaa (taulukko 1).

Pikkutikka Joe Höylasilla 5.9. 1 NW ja 6.9. 2 NW (MH), sekä lisäksi syksyn aikana rengastettiin kolme pikkutikkaa (JM). Rää Vuoniemessä syksyn summa oli 2 muuttavaa lintua (taulukko 1).

Pohjantikka Pientä vaelluksenpoikasta oli havaittavissa. Rää Vuoniemessä jaksolla 29.9.-17.10. 5 m (taulukko 1), ja 20.10. 1 NW (ML ym.). Joe Höylasilla rengastettiin yhteensä 4 nokankoputtajaa. 8.10. oli ns. huippupäivä, sillä silloin rengastettiin 2 nakuttelijaa ja lisäksi 3 talttanokkaa havaittiin matkalla NW (JM,ML). Lip Ylämyllyllä 8.9. 1 (ML) ja 19.10. Joe Höylasilla 1 (TI).

Palokärki Yksi vaeltavaksi tulkittu lintu nähtiin; 22.9. 1 SE Rää Vuoniemi (ML ym.).

Korppi Niukasti vaellushaviksia: 3.10. 2+5 SE Rää Vuoniemi (ML).

Pähkinähakki Rää Keskustassa IX enimmillään 3 yksilöä (MH,KK), Kes Keskustassa VIII-X yhteensä 5-10 sembramännyn ystävää (KM) ja 19.10. 1 p Joe Siilaisella (TI)

Närhi Hyvin vaisua liikehdintää: mm. Rää Vuoniemen syksyn saldo oli 10 vaeltavaa (taulukko 1) ja Joe Höylasilla rengastettiin 3 rähisijää (JM).

Talitiainen Joe Höylasin rengastussumma, 323 pultattua lintua, kertoo vaelluksen olleen kohtalaista PK:n oloissa. Höylasilla lintuja tuli tasaisesti päävaelluksen (26.9.-17.10.) aikana, parhaana noteerauksena 17.10. 33 rengastusta (JM). Myös Vuoniemen havaintosarja kertoo vaelluksen pitkästä kestosta. Vuoniemessä sigmattiin 'huippupäivänä' 3.10. 57 muuttavaa tallaria (taulukko 1).

Sinitiainen Terhat sinititit olivat melko hyvin liikekannalla, koska Höylasin verkkoihinkin törmäsi 233 tinttiä. Rengastuksia tuli tasaisesti 10-18 per päivä 22.9.-8.10. ja jälleen paremmin myhäyksyllä 17.11. 17 r ja 23.11. 16 r (JM). Vuoniemen havaintosarjaa koristaa selvänä huippuna 29.9. 40 m sinitiaista (taulukko 1).

Kuusitiainen Pientä säpinää oli havaittavissa Karjalan kuusikoissa. Joe Höylasin verkkoihin ekysi yhteensä 57 'hiilitiaista', joista 17 pultattiin 13.9. ja viimeiset 2 lintua 2.10. (JM). Rää Vuoniemessä 2.10. oli puolestaan vaisun syksyn 'massapäivä', yhteensä 12 vaeltavaa veijaria (taulukko 1).

Taulukko 1. Vaelluslintujen määrät päivittäin Rääkkylän Vuoniemessä syksyllä 1991. Havainnot on poimittu ML:n ja MH:n lomakkeilta.

	19.9.	21.9.	22.9.	27.9.	29.9.	30.9.	1.10.	2.10.	3.10.	4.10.	5.10.	6.10.	7.10.	8.10.	9.10.	14.10.	17.10.	19.10.
Käpytikka			1		2	2				2								
Pikkutikka				1										1				
Pohjantikka					1				1						2		1	
Närhi	1		7					1	1									
Talitiainen	20		15		1			11	57		9		4	14	20		3	9
Kuusitiainen	4				3	1		12	3						2	1		
Lapintiainen	2		5								1			3	1	1	2	
Hömötiainen	20		30	4	27		15	5	82	91	5	9	3	20	10	12	11	11
Sinitiainen		3	3	1	40				8						2			
Pyrstötiainen			10	8	40		17	22	66	16	108	49	20	100	79		45	26
Tilhi						12		6	7	22		25			9	14	33	
Vihervarpunen			20	185		30	30	170		15								21
Urpiainen					1			3	1	55	120		70	170	500		70	170
Punatulkku				5		5		12	48	25	16	13			30	10	6	11
Loxia c/p	6	12		92					28	5	11			7	50		3	15

Lapintiainen Eittämättä eräs merkittävimmistä lappalaisten vaellusvuosista koko Suomessa, ja niin muodoin myös Pohjois-Karjalassa. Syksyn ensimmäinen lintu kirjattiin vaelluksella 9.9. Lie Teljossa (SK). Höylasilla rengastettiin 30 lintua, joista kolmena huippupäivänä 17.-19.9. tuli verkkoon hömötiasten saattelemana 6+7+6 lintua. Viimeinen lapintinti pyörähti Höylasin verkoissa 21.10. (JM). Lisäksi Höylasilla nähtiin muutamia irtolappalaisia: 20.9. 2 m ja 26.9. 1 m (MH). Vuoniemen syksyn sigma oli 15 vaeltajaa, huippuna 22.9. 5 m (taulukko 1). Kon Lykynlammella 3.10. 1 kie (MH), ja 21.10. 1 p Ilo Käenkoskella (Pekka Kinnunen).

Hömötiainen Höylasin rengastusaineisto puhuu selvää kieltä, 1869 rengastettua sähköistä (Höylasin uusi ennätys), eli hömppien vaellus oli varsin reipasta. Vaelluksen huippu sattui yksiiin lapintiaisten huipun kanssa: 17.9. 240 r, 18.9. 229 r, 19.9. 131 r, 22.9. 208 r, 24.9. 181 r ja huippuna 26.9. 262 rengastusta (JM). Vuoniemessä meno oli ehkä yllätävänkin vaisua ja löysä huippu (3.10. 82 m ja 4.10. 91 m) saavutettiin noin viikkoa myöhemmin kuin Höylasilla (taulukko 1). Kit Kyyrönniemessä havaittiin 11.10. 86/5a hömppäriä matkalla NW (MH).

Pyrstötiainen Pientä vaellusta oli ilmassa Höylasilla 192 rengastetun linnun muodossa, joista 67 riukupyrstöä poimittiin verkoista 5.10. (JM). Pyrstötinttien parhaita havainnointipaikkoja on yleensä Vuoniemi, niin nytkin. Päävaellus Vuoniemessä ajoittui aikavälille 3.-9.10. ja se kulminoitui 5.10., jolloin 108 lintua paineli NW (taulukko 1). Vaelluksen jälkeen lintuja jäi palloilemaan Karjalan metsiin ainakin alkutalveen asti. Nur Jänislehdossa JV näki jaksolla 3.10.-10.12. yhteensä 114 pytiä pienissä alle 10 yksilön parvissa.

Puukiipijä Höylasilla syksyn mittaan yhteensä 14 rengastettua, joista 5.-8.10. 5 r ja viimeinen jyrä pyristeli verkoissa 17.10. (JM). Vuoniemen 'paras' noteeraus 3 kie 4.10. (MH).

Hippiäinen Kon Lykynlammella 3.10. 30 kie ja Rää Vuoniemessä 4.10. 30 kie (MH).

Pähkinänakkele Vain yksi havainto lintulautavieraasta marraskuun lopulta Rää Kk:sta (ilmoitti Hannu Eskonen).

Tilhi Heikko pihlajanmarjasyksy ja niin muodoin myös heikko tilhisyksy. Ensimmäiset 5 kiertelevää tilheä havaittiin 6.9. Nur Jänislehdossa (JV). Lie Keskustassa ensimmäiset 20 p 12.10. (EL), ja Höylasin ekat 11 S nähtiin 9.10. (JM). Aikaisimmat tilhet Vuoniemestä

kirjattiin 30.9. ja tämän jälkeen vain vähäistä liikehdintää havaittiin (taulukko 1). Nur Porokylässä pyöri 15.10. 250 tilheä kolmessa parvessa (JV), 14.11. Joe Niinivaaralla 150 p (HK), 17.11. Lip Viinijärvellä 100 p (HK,AP) ja 27.11. 200 p Joe Yliopistolla (HK).

Pikkuvarpunen Ei vaellushavaintoja.

Varpunen Joe Höylasilla 9.10. 2 W (JM).

Vihervarpunen Varsin vaisua meininkiä spinaririntamalla. Joe Höylasilla 13.9. 150 m (MH). Vuonimessä parhaat päivät olivat 27.9. 185 m ja 2.10. 170 m (taulukko 1). Lie Pankajärvellä 3.10. 50 m (EL).

Uрпиainen Nur Jänislehdossa nähtiin 50 SW parvi varhaisessa vaiheessa 21.8. (JV). Vuoniemen ensimmäinen 29.9. 1 muuttavan linnun voimalla. Vuonimessä vaellus kulminoitui 9.10., ja tuolloin heikon urposyksyn huipuksi kirjattiin 500 NW lintua (taulukko 1). Kon Jakokoskella 10.11. 230 p (MP).

Tundraurpiainen Höylasin 4 pultattua lintua jäivät syksyn ainokaisiksi (JM).

Punatulkku Vuonimessä selvä huippu lokakuun alussa, parhaana päivänä 3.10. 48 SE (taulukko 1). Höylasilla 11.10. 30 SW (JM).

Taviokuurna Kuurnat olivat lähes kateissa: 9.11. Lie Mähkössä kuultiin ääntä (EL) ja 10.11. Nur Jänislehdossa nähtiin yksi lintu (JV).

Kirjosiipikäpylintu Ensimmäiset 6.9. 1 Joe Hasaniemessä (ML), 16.9. 2 kie Joe Penttilässä (MH) ja seuraavat hetipuolin 19.9. 2 SW Rää Vuonimessä (MH,AV). 3.10. Kon Lykynlammella kierteli 2 tippiä (MH), 13.10. kuultiin ä m Kes Ruokkeessa ja den sista 1 E havaittiin 19.10. myös Ruokkeessa (ML,PH).

Loxia sp Vuoniemen parhaita noteerauksia olivat 27.9. 92 m ja 9.10. 50 m (taulukko 1). Kit Kyyrönniemestä napattiin 11.10. 80 m lintua (MH).